

Internal Auditing & Risk Management

Nr. 7-8

ANUL 2007

U N I V E R S I T A T E A
A T H E N A E U M

& Centrul de Excelență în Managementul Financiar și Audit Intern

Content:

- CURRENT APPROACHES TO CALCULATION OF CREDIT RISK PROVISIONS, ACCORDING TO IAS 39
- THE IMPLEMENTATION OF THE INTERNAL AUDIT FUNCTION WITHIN THE PUBLIC SYSTEM OF ROMANIA
- COMMUNICATION MANNERS IN THE PUBLIC ADMINISTRATION: RELATIONS WITH THE PUBLIC
- TEN POINTS OF COMPARISON BETWEEN THE EXCHANGE TRADED OPTION AND THE INSURANCE POLICY
- ACCOUNTING AND AUDITING STANDARDS AND PRACTICES IN EGYPT
- ENVIRONMENTAL SECTOR PROGRAMME (ESP) IN EGYPT

REVISTA AUDITUL INTERN ȘI MANAGEMENTUL RISCURILOR

COLEGIUL REDACȚIONAL:

Director editorial: Prof.univ.dr. Emilia Vasile

Redactor șef: Prof.univ.dr. Ion Nițu

Redactor șef adjunct: Prof.univ.dr. Marcel Ghiță

Secretar general de redacție: Conf.univ.dr. Marin Popescu

Secretar general de redacție adjunct: Conf.univ.dr.ec. Vasile Bendic

Redactori:

Prof.univ.dr. Aron Liviu Deac

Dr. Eliodor Tanislav

Dr. Natalița Hurduc

Dr. Florin Anghel

Dr. Daniela Mitran

Dr. Bălan Mariana

Eliza Roșu

Drd. Adrian Christian Stanciu

Tehnoredactor: Mariana Geantă

COLEGIUL ȘTIINȚIFIC:

Prof.univ.dr. Dumitru Mărgulescu

Academician Iulian Văcărel

Prof.univ.dr. Horia Cristea – Universitatea de Vest Timișoara

Prof.univ.dr. Vasile Cocriș – Universitatea Al.I.Cuza Iași

Prof.univ.dr. Pavel Năstase – ASE București

Prof.univ.dr. Ali Eden – ASE București

Prof.univ.dr. Claudia Șerban – ASE București

Prof.univ.dr. Ion Țară – Universitatea din Oradea

Prof.univ.dr. Ion Cucui – Universitatea Valahia din Târgoviște

Adrian Vasilescu – Consilier BNR

Ph.D. Basil Neacșa – Université Libre de Bruxelles – Belgia

Ph.D. Robert Anciaux – Université Libre de Bruxelles – Belgia

Dr. Shawki Said Mohamed Ali - University for Science and Technology Egypt

Dr. Ahmed Hassan Farghaly - Cairo University Egypt

Adresa redacției:

Str. Giuseppe Garibaldi, nr.2A, sector 2, București

Telefon: 021 2305726; 021 2305738; Fax: 021 2317418

E-mail: rector@univath.ro; secretariat@univath.ro

ISSN 2065 – 8168

Toate drepturile aparțin Universității Athenaeum.

Printed in Romania
& Bren Printing house

CUPRINS

1. **ABORDĂRI ACTUALE PRIVIND CALCULUL PROVIZIOANELOR DE RISC DE CREDIT CONFORM STANDARDELOR INTERNAȚIONALE DE CONTABILITATE NR.39**
Prof.univ.dr. ION NIȚU, Ec. ELIZA PAICU, Ec. ALIN NIȚU
2. **CURRENT APPROACHES TO CALCULATION OF CREDIT RISK PROVISIONS, ACCORDING TO IAS 39**
Ph.D. ION NIȚU, Ec. ELIZA PAICU, Ec. ALIN NIȚU
3. **IMPLEMENTAREA FUNCȚIEI DE AUDIT INTERN ÎN SISTEMUL PUBLIC DIN ROMÂNIA**
Prof.univ.dr. MARCEL GHIȚĂ
4. **THE IMPLEMENTATION OF THE INTERNAL AUDIT FUNCTION WITHIN THE PUBLIC SYSTEM OF ROMANIA**
Ph.D. MARCEL GHIȚĂ
5. **MODALITĂȚI DE COMUNICARE ÎN ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ. RELAȚIILE CU PUBLICUL**
Prof.univ.dr. ARON LIVIU DEAC
6. **COMMUNICATION MANNERS IN THE PUBLIC ADMINISTRATION: RELATIONS WITH THE PUBLIC**
Ph.D. ARON LIVIU DEAC
7. **ANALIZA PERTINENTEI COMPARATIEI INTRE CONTRACTUL OPTIONAL BURSIER SI CONTRACTUL DE ASIGURARE**
Prof.univ.dr. SERGHEI MARGULESCU
8. **TEN POINTS OF COMPARISON BETWEEN THE EXCHANGE TRADED OPTION AND THE INSURANCE POLICY**
Ph.D. SERGHEI MARGULESCU
9. **ACCOUNTING AND AUDITING STANDARDS AND PRACTICES IN EGYPT**
Report on the observance of standards and codes (ROSC) - Part II
Dr. AHMED HASSAN FARGHALY - Dean of faculty of commerce - Cairo University
10. **ENVIRONMENTAL SECTOR PROGRAMME (ESP) IN EGYPT**
Dr. SHAWKI SAID MOHAMED ALI - Professor of Accounting Faculty of Management and Economics - Misr University for Science and Technology

ABORDĂRI ACTUALE PRIVIND CALCULUL PROVIZIOANELOR DE RISC DE CREDIT CONFORM STANDARDELOR INTERNAȚIONALE DE CONTABILITATE NR. 39

Prof.univ.dr. ION NIȚU
Universitatea „Athenaeum” București
Ec. ELIZA PAICU
Ec. ALIN NIȚU

Abstract: Politica de provizioane pentru pierderile posibile din credite, împreună cu rezervele generale constituite pentru pierderi denotă capacitatea băncii de a le absorbi. La determinarea nivelului adecvat al acestora se au în vedere toți factorii care afectează posibilitatea de rambursare a creditelor, precum calitatea politicilor de creditare, pierderile anterioare care au afectat profitabilitatea băncii, dinamica creditelor acordate, procedurile de recuperare a creditelor problemă, volatilitatea variabilelor macroeconomice și tendințele economiei.

Metodologia actuala de evaluare și înregistrare a provizioanelor pentru pierderi din deprecierea creditelor, dezvoltată în funcție de cerințele prudentiale statutare ale Bancii Naționale, trebuie să fie completată prin dezvoltarea unui model suficient de detaliat și cuprinzător, bazat pe principiile IAS 39.

Acest articol prezintă principiile fundamentale ale modelului IAS 39 de calculare a provizioanelor de risc de credit, model bazat pe analiza pierderilor istorice, asigurându-se că reflectă în mod adecvat pierderile constatate la data fiecărui bilanț contabil. Pentru a ilustra modalitatea concretă de determinare a nivelului provizioanelor, un studiu de caz este furnizat.

Cuvinte cheie: provizioane pentru pierderi din credite, pierdere istorică, pierdere din depreciere, prag de semnificație, abordare individuală, abordare colectivă, indicatori de depreciere, fluxuri viitoare de numerar, valoare de recuperare, valoare justă.

Clasificarea JEL: G21 - Banks; Other Depository Institutions; Micro Finance Institutions; Mortgages.

Principiile IAS 39

La 1 ianuarie 2005 a intrat în vigoare varianta revizuită a Standardului Internațional de Contabilitate IAS 39 - Instrumente Financiare : Recunoaștere și Măsurare, emis de către Comitetul pentru Standarde Internaționale de Contabilitate în decembrie 2003. Acest standard este aplicabil tuturor entităților care întocmesc și publică situații financiare conforme cu IFRS pentru exercițiile financiare care încep la 1 ianuarie 2005 sau după această dată.

Varianta revizuită a standardului aduce modificări importante în ceea ce privește metodologia de evaluare a *pierderilor din deprecierea*¹ activelor financiare măsurate la cost amortizat, deci inclusiv a portofoliilor de credite ale băncilor. În urma unei analize istorice, banca evaluează existența unor indicii de depreciere a portofoliului, ca rezultat al unor evenimente trecute, și dacă aceste evenimente au impact asupra fluxurilor de numerar viitoare estimate, aferente portofoliului analizat. Se

poate constata influența combinată a unei serii de evenimente care au cauzat deprecierea².

În cazul constatării unor indicii obiective de depreciere a creditelor măsurate la cost amortizat, pierderea din depreciere aferentă se calculează astfel:

Pierderea din depreciere = valoarea contabilă a creditului - valoarea recuperabilă (valoarea prezentă a fluxurilor de numerar viitoare, actualizate cu rata de dobândă efectivă inițială a creditului³).

Astfel, conform acestui standard, provizioanele pentru deprecierea creditelor trebuie înregistrate numai atunci când există indicii ca activele respective sunt depreciate ca urmare a unui eveniment trecut. Indicii de depreciere la care face referire Standardul revizuit sunt:

- Dificultăți financiare ale debitorului
- Nerespectarea condițiilor contractuale (ex.: întâzieri la plata principalului sau a dobânzii)

¹ Se vorbește de pierdere din depreciere atunci când se prevede că banca nu va colecta toate sumele datorate din ratele viitoare (principal + dobândă) conform termenilor contractuali sau ca aceste sume datorate nu pot fi recuperate prin valorificarea garanțiilor.

² Nu sunt recunoscute pierderile din depreciere care se vor produce ca urmare a unor evenimente viitoare

³ Pentru creditele cu dobândă variabilă, rata de actualizare va fi considerată rata de dobândă în vigoare la data evaluării, determinată conform condițiilor contractuale.

- Concesii acordate debitorului de către banca datorita unor dificultăți financiare ale acestuia (ex.: rescadentarea, reesalonarea creditului)
- Probabilitatea inițierii procedurilor de faliment sau reorganizare judiciara
- Înregistrarea unei *pierderi din depreciere* într-o perioada anterioara.

Banca estimează influența indicilor de depreciere asupra portofoliului de credite, analizând în mod individual creditele individual semnificative și în mod individual sau colectiv creditele care nu sunt semnificative. Pentru aceasta, se determină un *prag de semnificație* care delimitează portofoliul de credite, provizionul fiind evaluat individual pentru fiecare credit a cărui expunere la data evaluării depășește acest prag. Pentru acele credite care se afla sub acest prag de semnificație, banca efectuează o analiza colectiva.

Standardul revizuit cere ca acele credite pentru care nu au fost identificate pierderi din depreciere la nivel individual (inclusiv cele care depășesc pragul de semnificație) să fie supuse unei abordări colective. În acest sens, creditele sunt grupate în portofolii cu caracteristici de credit similare, relevante pentru capacitatea debitorilor de a rambursa datoriile conform cu prevederile contractuale (ex.: în funcție de zona geografica, tipul creditului, serviciul datoriei, natura garanțiilor).

Fluxurile de numerar viitoare aferente grupelor de active cu caracteristici de risc de credit similare se estimează în funcție de ratele istorice de pierdere determinat la nivelul fiecărei grupe, ajustate în funcție de condițiile economice și de caracteristicile portofoliului de credite existente la data evaluării.

Etapele determinării provizioanelor, conform abordării IAS 39

Pasul 1 - Determinarea pragului de semnificație	
Acest prag de semnificație se determină în scopul delimitării creditelor semnificative individual. Poate fi exprimat, de exemplu, ca procent din profitul brut sau procent din total active. Toate creditele care depășesc acest prag vor fi testate individual pentru depreciere.	<ul style="list-style-type: none"> - Stabilirea bazei de calcul a pragului de semnificație - Calculul pragului de semnificație - Identificarea creditelor individual semnificative (creditele care la o anumita data a bilanțului contabil depășesc pragul de semnificație stabilit)
Pasul 2 – Definirea indicatorilor de depreciere	
Acești indicatori au ca scop să permită identificarea în cadrul bazei de date a acelor credite pentru care există depreciere. Spre exemplu: <ul style="list-style-type: none"> - credite care au performanța financiară E; - reesalonarea contractului de credit; - recunoașterea unui provizion pentru deprecierea creditelor respective într-o perioadă de raportare anterioară; - serviciul datoriei peste 45 de zile; - clienți care se afla în procedura de faliment sau reorganizare judiciara 	<ul style="list-style-type: none"> - Stabilirea unui set de indicatori de depreciere care să poată fi ușor identificați în cadrul bazei de date întocmite pentru raportările prudenciale statutare
Pasul 3 – Gruparea creditelor în portofolii / grupe cu caracteristici de risc de credit similare	
Spre exemplu: <ul style="list-style-type: none"> - credite retail: pe tipuri de produse (ex. credite ipotecare, credite auto, credite nevoi personale etc.) și pe zone geografice (ex. Muntenia, Moldova și Transilvania). - credite corporate: pe industrii (ex. agricultura, comerț, producție, transporturi, energie etc.) și pe zone geografice (ex. Muntenia, Moldova și Transilvania). 	<ul style="list-style-type: none"> - Definirea criteriilor de grupare a creditelor - Gruparea creditelor (mai puțin a creditelor individual semnificative identificate la Pasul 1) pe portofoliile definite - Extragere total principal și total creanțe atașate pe fiecare portofoliu
Pasul 4 – Colectarea și centralizarea datelor istorice (cel puțin 3 ani)	

<p>A. In scopul evaluării colective a grupelor cu caracteristici similare, se vor determina pentru fiecare din aceste grupe ratele istorice de pierdere, după formula: (sume scoase in afara bilanțului pe parcursul perioadei minus sume recuperate) / sold mediu al creditelor din grupă pe parcursul perioadei analizate (ex. 2003-2005).</p> <p>B. In scopul estimării fluxurilor de numerar viitoare din valorificarea garanțiilor, se va intocmi o baza de date cu următoarele caracteristici:</p>				<p>- Extragerea informatiilor din tabelul alaturat din baza de date, pe perioada istorica maxima pe care se pot obtine</p> <p>- Gruparea informatiilor extrase pe portofoliile identificate la Pasul 3</p> <p>- Calcularea ratei istorice a pierderii pentru fiecare din portofoliile identificate la Pasul 3</p>
Tipul garantiei	Valoarea garantiei din evidentele bancii	Valoarea recuperata prin vanzare (net de costurile aferente vanzarii)	Decalajul de timp intre momentul identificarii pierderii si momentul valorificarii garantiei	

<p>Pasul 5 – Evaluarea individuala a creditelor individual semnificative</p>	
<p>Pentru fiecare credit semnificativ, Banca va estima daca exista indicii privind deprecierea, prin verificarea conditiilor stipulate anterior, precum si a altor conditii specifice fiecarui credit in parte. Pierderea din depreciere (provizionul) se va calcula ca diferenta intre valoarea recuperabila si valoarea contabila neta a creditului la data evaluarii. Valoarea recuperabila reprezinta diferenta dintre valoarea totala activului si valoarea prezenta a fluxurilor de numerar asteptate (excluzand pierderile viitoare care nu s-au produs inca), actualizata la rata dobanzii efective a creditului. In determinarea valorii recuperabile se va tine cont si de valoarea actualizata a fluxurilor de numerar rezultate din valorificarea garantiilor.</p> <p>Pentru creditele individual semnificative pentru care valoarea recuperabila este mai mare decat sau egala cu valoarea neta contabila, acestea se vor grupa in portofoliu alaturi de credite cu caracteristici similare care vor fi evaluate colectiv.</p>	<p>- Pentru fiecare din creditele individual semnificative identificate la Pasul 1, se stabilește daca exista indicatori de depreciere (din cei identificați la Pasul 2 sau alți indicatori)</p> <p>- Pentru fiecare din creditele individual semnificative cu indicatori de depreciere, se estimează fluxurile de numerar viitoare in funcție de proiecțiile de fluxuri de numerar solicitate de la clienți si verificate de analistul de credite</p> <p>- Se actualizează fluxurile de numerar viitoare utilizând rata de dobânda efectiva a creditului si se obține astfel valoarea recuperabila</p> <p>- Se compara valoarea recuperabila cu valoarea neta contabila si pentru diferenta in minus se calculeaza pierderea din depreciere (provizionul).</p> <p>- Toate creditele individual semnificative identificate la Pasul 1 care in urma procedurilor de la Pasul 5 nu au provizion calculat, sunt transferate in portofoliul corespunzator din cadrul celor identificate la Pasul 3.</p>
<p>Pasul 6 – Evaluarea individuala a creditelor aflate sub pragul de semnificatie</p>	
<p>Pentru fiecare credit aflat sub pragul de semnificație pentru care s-au observat indicii privind deprecierea, Banca va evalua daca exista pierderi din depreciere. Daca valoarea recuperabila este mai mica decât valoarea neta contabila, va fi recunoscuta o pierdere din depreciere. Daca valoarea recuperabila depășește valoarea neta contabila, creditul va fi grupat in portofoliu alături de credite cu caracteristici similare care vor fi evaluate colectiv.</p>	<p>- Din cadrul creditelor care nu sunt individual semnificative, se extrag din baza de date cele pentru care exista unul sau mai mulți indicatori de depreciere definiți la Pasul 2</p> <p>- Pentru fiecare din creditele astfel identificate se calculează provizionul similar cu metodologia aplicata pentru creditele individual semnificative la Pasul 5</p> <p>- Creditele pentru care s-a calculat provizion sunt excluse din portofoliile de credite cu caracteristici de risc de credit similare.</p>
<p>Pasul 7 - Evaluarea colectiva a grupelor cu caracteristici de risc de credit similare</p>	
<p>Toate creditele pentru care nu au fost identificate pierderi individuale se vor grupa pe portofolii cu caracteristici de risc de credit similare, după care se va aplica indicatorul de pierdere istorica ajustat la expunerea existenta in sold la data evaluării.</p>	<p>- Pentru fiecare din portofoliile de credite identificate la Pasul 3 (plus credite individual semnificative neprovizionate la Pasul 5 minus credite care nu sunt individual semnificative si au fost provizionate la Pasul 6) se aplica la soldul de la data bilanțului contabil (principal si creanțe atașate) rata istorica a pierderii calculata la Pasul 4 si se determina astfel pierderea din depreciere colectiva (provizionul colectiv).</p>

Pasul 8 - înregistrarea pierderii din depreciere

Pierderea din depreciere totala este determinata ca suma a pierderilor din depreciere individuale si colective si se înregistrează ca si cheltuiala in contul de profit si pierdere in contrapartida cu un cont de provizioane pentru credite

- Se calculează provizionul total ca provizion individual (credite individual semnificative) - Pasul 5 plus provizion individual (credite care nu sunt individual semnificative) – Pasul 6 plus provizionul colectiv – Pasul 7
 - Se întregistreaza provizionul astfel calculat in situatiile financiare IFRS in contrapartida cu cheltuiala cu provizioanele.

Exemplu de determinare a provizioanelor din depreciere

Pentru determinarea nivelului provizioanelor din deprecierea creditelor la nivelul unei banci A, pentru data de 31.12.2005, s-au agreat in metodologia de lucru urmatoarele acceptiuni:

- **Intervalul de timp.** La nivelul băncii A, analiza istorica a portofoliului de credite a fost efectuata pentru o perioada de 3 ani (intervalul 1 ianuarie 2005 - 31 decembrie 2007)
- **Indicatorii de depreciere** necesari pentru indentificarea in cadrul bazei de date a acelor credite pentru care exista depreciere au fost stabiliți pentru portofoliul de credite a băncii A, astfel:

Indicatori obiectivi :	<ul style="list-style-type: none"> • Performanta financiara a clientului : D sau E, si/sau • Serviciul datoriei > 30 zile (creditele problema)
Indicatori subiectivi :	<ul style="list-style-type: none"> • Rescadentarea, reesalonarea, reactivarea creditului

- **Pragul de semnificație.** In urma analizei istorice a portofoliului de credite a băncii A, pragul de semnificație utilizat pentru delimitarea creditelor semnificative individual a fost stabilit la 0,5% din activele nete ale băncii la data de 31.12.2007, respectiv 1.000.000 RON.
- **Cursul valutar.** Calculele au fost efectuate in RON echivalent la cursul de închidere BNR existent la data fiecărui bilanț contabil. Pentru echivalarea in RON a sumelor recuperate si a pierderilor din depreciere aferente fiecărui an si fiecărei grupe de credite analizate, s-a utilizat cursul mediu anual stabilit de BNR, astfel:

Data Valuta	31 dec. 2005	31 dec. 2006	31 dec. 2007
Euro (EUR)	RON 3.6771 3.6234	RON 3.3817 3.5245	RON 3.6102 3.3373
US Dolar (USD)	RON 3.1078 2.9136	RON 2.5676 2.8090	RON 2.4564 2.4883

In vederea determinarii necesarului de provizioane specifice de risc de credit dupa metodologia prevazuta in Standardul International de Contabilitate IAS 39, s-au parcurs urmatoarele etape⁴ :

a) Delimitarea portofoliului de credite n funcție de pragul de semnificație

Pentru analiza portofoliului de credite a băncii A in vederea determinării pierderilor din depreciere pe categorii de debitori, s-a utilizat pragul de semnificație calculat la valoarea de 0,5% din activele nete ale băncii la 31.12.2007 (1.000.000 RON). Creditele situate peste acest prag au fost evaluate individual pentru determinarea pierderilor din depreciere.

Au fost identificați 30 de clienți a căror expunere⁵ se încadrează peste pragul de semnificație. Valoarea insumata a expunerii aferenta debitorilor semnificativi este de 70.000.000 RON, reprezentând 50% din întregul portofoliu de credite.

Acești clienți au fost testați in vederea identificării indicilor de depreciere. Nu s-au constatat indici obiectivi de depreciere, toti debitorii având performanta financiara la data de 31.12.2007 A sau B, si neavand inregistrate sume trecute la restanta. In ceea ce privește indicii subiectivi de depreciere, un singur debitor se incadra in aceasta categorie : SC ALFA SRL, credit in valoare de 300.000 EUR care a fost reactivat in luna noiembrie 2007, dar rambursat integral pana la 31.07.2008⁶

⁴ Fluxul decizional si etapele parcurse pentru calcularea provizionului sunt prezentate schematic in anexa

⁵ Expunere = sold curent + sold restant

⁶ Datorita rambursarii creditului in cursul anului 2008, s-a considerat ca debitorul nu prezinta indici de depreciere

Datorita faptului ca nu s-au identificat indici de depreciere, debitorii semnificativi au fost supuși abordării colective.

b) Abordarea individuala

S-au analizat individual pentru calculul pierderilor din depreciere clienții care prezintă

indici obiectivi de depreciere la 31.12.2005. Acest portofoliu de clienți a fost analizat distinct pe cele 2 categorii de clienți : persoane fizice si persoane juridice.

Expunerile aferente acestor categorii la data de 31.12.2005 sunt prezentate in tabelul următor:

Categorie debitori	(RON echivalent)			
	Categorie credit		Expunere	% din total portofoliu
Persoane fizice	A. Credite extrabilant		58.330	0,05%
	B. Credite din bilanț	B.1. Carduri de credit	12.780	0,01%
		B.2. Credite de consum	133.564	0,11%
	C. Credite rambursate integral		146.922	0,12%
Total persoane fizice			351.596	0,28%
Persoane juridice	D. Credite rambursate integral		1.273.130	1,03%
	E. Credite din bilanț sau extrabilant		439.507	0,35%
Total persoane juridice			1.712.637	1,38%
TOTAL CREDITE CU INDICI DE DEPRECIERE			2.064.233	1,67%

Pentru fiecare din aceste categorii au fost determinate pierderile din depreciere, după următorul algoritm :

$$P = \sum_{i=1}^n P_i$$

$$P_i = E_{31.12.2005 i} - VR_i$$

$$VR_i = R_i - VA_i$$

$$R_i = E_{31.12.2005 i} - E_{31.07.2006 i}$$

$$VA_i = E_{31.12.2005 i} * C_{gar} \quad , \text{ unde:}$$

P – provizionul calculat individual pentru fiecare credit

VR – valoare recuperabila determinata pe fiecare credit

E – expunerea aferenta fiecarui credit⁷

R – recuperare calculata pe fiecare credit

VA – valoare ajustata in functie de coeficientul de recuperare a garantiilor

C_{gar} – coeficient de ajustare a garantiilor, calculat pe baza istorica

b)1. Credite persoane fizice

- **Categoria A - credite care se aflau in evidenta extrabilantiera** la data de 31.07.2008

si nu exista diferente semnificative intre valoarea lor la 31 12 2007 si valoarea lor la 31.07.2008 (au ieșit in extrabilant după 31.12.2007). Aceste credite au fost provizionate integral.

Provizion Categoria A - 58.330 RON

- **Categoria B** - credite care la 31.07.2008 mai exista in bilanț. Acestea au fost grupate astfel:

- **Categoria B.X. - Carduri de credit.** Aceste credite nu sunt garantate, fiind luate in calcul doar veniturile atunci când sunt acordate. Provizionul a fost calculat ca diferența dintre principal la 31.12.2007 si recuperările in perioada ianuarie - iulie 2008

Provizion categoria B.X. - 10.980 RON

- **Categoria B.Y. Credite de consum personal, garantate cu polița de risc de neplata la societăți de asigurare.** Coeficientul de ajustare a garantiilor a putut fi calculat pe baza datelor istorice (2003-2005). S-a analizat in aceasta perioada gradul de despăgubire a dosarelor de dauna înaintate către societățile de asigurare, rezultând un procent de 90,36%. Acest procent rezulta din faptul ca unele dosare nu

⁷ Expunere = principalul creditului la data calcularii expunerii (sold curent + sold restant)

au fost despăgubite decât parțial sau au fost refuzate a fi despăgubite, datorita documentației incomplete sau a nerespectării de către banca a termenelor sau condițiilor prevăzute în convențiile de asigurare.

Pentru determinarea eventualelor provizioane s-a făcut diferența dintre valoarea creditelor la 31.12.2007 și recuperările din perioada ianuarie - iulie 2008. După calculul valorii recuperabile a rezultat că nu este necesară crearea unor provizioane individuale, aceste credite fiind deci trecute în abordarea colectivă.

- **Categoria C** - Credite care la 31.07.2008 nu mai sunt nici în bilanț, nici în evidența extrabilantieră, deoarece au fost rambursate integral. Aceste credite au fost transferate în abordarea colectivă, neprezentând indicii de depreciere.

b)2. Credite persoane juridice

- **Categoria D** - credite care la 31.07.2008 nu se aflau nici în bilanț, nici în extrabilant, fiind rambursate integral de către clienți. Aceste credite au fost transferate în abordarea colectivă, neprezentând indicii de depreciere. În această categorie se încadrează 2 debitori :

- BETA SRL (indice de depreciere - performanța financiară E) - credit recuperat integral în perioada ianuarie - iulie 2008
- ALFA SRL (indice subiectiv de depreciere - reactivarea creditului) - credit recuperat integral în perioada ianuarie - iulie 2008

- **Categoria E** - credite care la 31.07.2008 se afla încă în bilanț sau în extrabilant. Aceste credite au fost testate individual pentru determinarea deprecierii. Modul de calcul al provizionului a fost următorul: s-a calculat valoarea recuperabilă = expunere - garanții

ajustate - recuperări. Valoarea prezentă a sumei recuperabile reprezintă actualizarea sumei recuperabile cu procentul de recuperare a garanțiilor în funcție de termene. Se calculează valoarea creditului neacoperită cu garanții (provizionul) ca diferență între valoarea recuperabilă și valoarea prezentă a sumei recuperabile. Dacă valoarea recuperabilă este mai mare decât valoarea contabilă, nu se calculează provizion iar creditele respective sunt transferate în abordarea colectivă.

Garanțiile aferente creditelor din categoria E erau următoarele:

- **Ipoteci constituite pe locuința persoana fizică, terenuri sau clădiri.**

Procentul de recuperare al acestui tip de garanție a fost calculat pe baza datelor istorice (analiza creditelor înregistrate în extrabilant și garantate cu acest tip de garanție).

- **Cesiuni de încasări.** Procentul de recuperare al acestui tip de garanție a fost considerat 0%, în urma analizei datelor istorice aferente perioadei 2005 – 2007 (recuperările creanțelor din extrabilant s-au produs din alte surse, nu din valorificarea acestor cesiuni. Recuperările au fost considerate ca fiind diferența dintre soldul creditelor din extrabilant la 31.12.2007 și soldul la 31.07.2008. Dacă diferența era negativă, recuperarea era zero.

Datorită faptului că cele mai multe din aceste credite erau linii de credit, care aveau un comision de gestiune flat de 1%, iar rata dobânzii la acordarea creditelor era între 10-30%, rata dobânzii folosită a fost cea de la începutul contractului de credit, nu rata efectivă de dobândă.

Debitorii încadrati in categoria E si provizionul evaluat pentru aceștia se prezintă in tabelul următor:

Client	Valuta	Perf. fin	Zile restanta	Total creanța	Valoare garanții	Valoare credit neacoperita cu garanții	Provizion echivalent RON
GAMA SRL	USD	B	92	119.992	1.366.055	104.488	324.729,06
OMEGA SDI	EUR	A	44	20.998	31.544	577	2.122,90
SVF SRL	RON	E	0	25.875	68.332	-16.143	nu necesita provizion
PI SRL	EUR	E	232	3.258	18.659	-8.890	
ABC SRL	RON	A	11	269.383	622.540	-115.932	

Provizion categoria E - 326.852 RON
Provizion calculat prin abordarea individuala - 396.161 RON.

Creditele pentru **persoane fizice** nu au fost analizate pe grupe, considerandu-se ca riscul este similar pentru acest tip de credite.

Calculul provizionului total conform IAS 39

Provizionul final s-a determinat ca suma între provizionul calculat prin abordarea colectivă și provizionul rezultat din abordarea individuală.

PROVIZION	SUMA	%	(RON echivalent) % din total portofoliu credite
Provizion abordarea individuala	396,161	44.3%	0.3%
Provizion abordarea colectiva	500.000	55.7%	1.53%
Total provizion	896.161	100%	1.58%

CURRENT APPROACHES TO CALCULATION OF CREDIT RISK PROVISIONS, ACCORDING TO IAS 39

Ph.D. Ion Nițu

„Athenaeum” University Bucharest

Ec. Eliza Paicu

Ec. Alin Nițu

Abstract: Loan loss provisioning policies, along with general reserves for losses, reflect the bank's capacity of loss absorption. In determining their adequate level, all factors related to the reimbursement process are taken into account: the quality of credit policies, previous losses that have affected the bank's profitability, the dynamics of the approved loans, the repayment and recovering procedures of overdue loans, the instability of macroeconomic variables and the economy's tendencies.

The present assessment and recording of loan loss provisions methodology, developed in accordance to the statutory prudential requirements of the National Bank, must be improved by a sufficiently comprehensive model, based on IAS 39 principles.

This article presents the fundamental principles of IAS 39 model of determination of loan loss provisions, based on historical losses, ensuring a fair reflection of already occurred losses in the balance-sheet. In order to illustrate the precise method used to calculate the level of loan provisions a case study is provided.

Key words: loan loss provisions, historical loss, depreciation loss, significance threshold, individual approach, collective approach, depreciation indicators, future cash flow, recovery value, fair value.

JEL classification: G21 - Banks; Other Depository Institutions; Micro Finance Institutions; Mortgages.

IAS 39 Principles

On January 1, 2005, the reviewed version of the International Accounting Standard IAS 39 - Financial Instruments: Acknowledgment and Measurement, issued by the International Accounting Standards Committee in December 2003, became effective. This standard is applicable to all the entities that draw up and publish financial statements compliant with IFRS for the financial exercises beginning as of January 1, 2005 or following this date.

This reviewed version of the standard brings significant amendments with regards to the methodology for the assessment of the **losses from the depreciation**⁸ of the financial assets measured at written-off cost, therefore including the banks' credit portfolios. Following a historical analysis, the bank assesses the existence of portfolio depreciation signs, as a result of all the past events, and whether these events have an impact on the future estimated cash flows, related to the analyzed portfolio. The combined influence of

a series of events having caused the depreciation⁹ can be found.

In case objective signs of depreciation of the credits measured at written-off cost are found, the related depreciation loss is calculated as follows: Depreciation loss = accounting value of the credit - recovery value (current value of the future cash flows, updated with the initial actual interest rate of the credit¹⁰).

Thus, according to this standard, the credit depreciation provisions shall be recorded only when there are signs that the respective assets are written-off as a consequence of a past event. The depreciation signs the reviewed Standard refers to are:

- Financial difficulties of the debtor
- Non-compliance with the contractual conditions (e.g.: delays in the payment of the principal or of the interest)
- Concessions granted to the debtor by the bank due to financial difficulties of the debtor (e.g.: rescheduling, new repayment spread-out of the credit)

⁸ We can talk about depreciation loss when it is foreseen that the bank shall not collect all the due amounts of the future installments (principal + interest) according to the contractual terms or that these due amounts cannot be recovered by exploiting the guarantees

⁹ The depreciation losses to occur as a result of future events are not acknowledged

¹⁰ For variable interest credits, the updating rate shall be regarded as the interest rate existing on the assessment date, determined according to the contractual terms.

- Probability of initiating the bankruptcy or judicial restructuring procedures
- Registration of a **depreciation loss** during a previous time interval.

The bank estimates the influence of the depreciation signs on the credit portfolios, by individually analyzing the significant individual credits and individually or collectively the insignificant credits. In this respect, there shall be determined a **significance threshold** delimiting the credit portfolio, the provision being individually assessed for each credit whose exposure on the assessment date exceeds this threshold. For those credits below this significance threshold the bank shall carry out a collective analysis.

The reviewed standard requires that those credits for which no depreciation losses have been identified at individual level

(including those exceeding the significance threshold) should be subject to a collective approach. In this regard, credits are grouped in portfolios with similar credit characteristics, relevant for the debtor's capacity to reimburse the debts according to the contractual provisions (e.g.: depending on the geographical area, the type of credit, debt service, the kind of guarantees).

The future cash flows related to the assets groups with similar credit risk characteristics shall be estimated depending on the historical loss rates determined at the level of each group, adjusted depending on the economic conditions and on the characteristics of the credit portfolio existing on the assessment date.

Steps in the provisions determination according to IAS 39 approach

Step 1 - Determination of the significance threshold	
This significance threshold is determined in view of delimiting the individually significant credits. It can be expressed, for example, as a percentage of the gross profit or as a percentage of the total assets. All the credits exceeding this threshold shall be tested individually for depreciation.	-Setting the calculation basis for the significance threshold -Calculation of the significance threshold -Identification of individually significant credits (credits that on a certain date of the balance sheet exceed the set significance threshold)
Step 2 - Definition of depreciation indicators	
These indicators are aimed at allowing the identification in the database of those credits for which there is depreciation. For example: - credits with financial performance E new repayment spread-out for the credit agreement; - acknowledgment of a provision for the depreciation of the respective credits during a previous reporting period debt service over 45 days; - clients undergoing the bankruptcy procedure or judicial restructuring	- Setting a set of depreciation indicators to be easily identified in the database drawn up for the statutory prudential reports
Step 3 - Grouping of credits into portfolios / groups with similar credit risk characteristics	
For example: - retail credits: per types of products (e.g. loan on mortgage, motor vehicle loan, current needs credit, etc.) and per geographical areas (e.g. Muntenia, Moldova and Transilvania). -corporate credits: per industries (e.g. agriculture, trade, production, transportations, energy, etc.) and per geographical areas (e.g.. Muntenia, Moldova and Transilvania).	- Definition of criteria for grouping credits - Credit grouping (except individually significant credits identified under Step 1) per defined portfolios - Extraction of total principal and total receivables attached to each portfolio
Step 4 – Collection and centralization of historical data (3 years at least)	
A. In view of the collective assessing of the groups with similar characteristics, <u>for each such group</u> the historical loss data shall be determined using the formula: (sums taken off-balance during the time interval minus recovered sums) / average balance of the credits in the group during the analyzed time interval (e.g. 2005-2007).	- Extraction of information from adjoining table in the database, during the maximum historical time interval during which it can be obtained

B. In view of estimating the future cash flows from the guarantees valuation, there shall be drawn up a database with the following characteristics:				- Grouping of the extracted information into the portfolios identified under Step 3
Typo of guarantee	Guarantee value in the bank's records	Value recovered by sale (net of the sale related costs)	Time gap between the time of loss identification and the time of guarantee valuation	- Calculation of the loss historical rate for each of the portfolios identified under Step 3
Step 5 – Individual assessment of individually significant credits				
For each significant credit, the Bank shall estimate whether there are depreciation signs by checking the previously stipulated conditions as well as other conditions specific to each separate credit. The depreciation loss (provision) shall be calculated as the difference between the recovery value and the net accounting value of the credit on the assessment date. The recovery value is the difference between the accounting value of the asset and the current value of the expected cash flows (excluding future losses not having occurred yet), updated using the actual interest rate of the credit. In the determination of the recovery value there shall be taken into account the current value of the cash flows resulted from the guarantees valuation. For the individually significant credits for which the recovery value is higher than or equal to the net accounting value, these credits shall be grouped into the portfolio together with credits with similar characteristics to be collectively assessed.				<ul style="list-style-type: none"> - For each of the individually significant credits identified under Step 1, there shall be determined whether there depreciation indicators (among those identified under Step 2 or other indicators) - For each of the individually significant credits with depreciation indicators, the future cash flows shall be estimated depending on the cash flows forecasts requested from clients and checked by the credit analyst. - The future cash flows shall be updated by using the actual interest rate of the credit and thus the recovery value is obtained - The recovery value is compared to the net accounting value and for the minus difference the depreciation loss (provision) is calculated - All the individually significant credits identified under Step 1, which following the procedures under Step 5 do not have a provision calculated from them, shall be transferred to the corresponding portfolio within those identified under Step 3
Step 6 – Individual assessment of credits below the significance threshold				
For each credit below the significance threshold for which depreciation signs have been noted, the Bank shall assess whether there are depreciation losses. If the recovery value is lower than the net accounting value, a depreciation loss shall be acknowledged. If the recovery value exceeds the net accounting value, the credit shall be grouped into the portfolio together with credits with similar characteristics to be collectively assessed.				<ul style="list-style-type: none"> - Out of the credit not individually significant, from the database there shall be extracted those credits for which there are one or several depreciation indicators defined under Step 2 - For each of the credits identified this way, the similar provision shall be calculated using the methodology applied for individually significant credits under Step 5 - The credits for which a provision has been calculated are excluded from the credit portfolios with similar credit risk characteristics
Step 7 - Collective assessment of groups with similar credit risk characteristics				
All the credits for which no individual losses have been identified shall be grouped into portfolios with similar credit risk characteristics, and then the adjusted historical loss indicator shall be applied to the exposure existent on balance upon the assessment date.				<ul style="list-style-type: none"> - For each of the credit portfolios identified under Step 3 (plus individually significant credits not provisioned under Step 5 minus credits not individually significant and provisioned under Step 6) the historical rate of the loss calculated under Step 4 shall be applied to the balance on the balance sheet date (principal and attached receivables) and thus the loss from collective depreciation (collective provision) shall be determined.
Step 8 - Registration of the depreciation loss				
The total depreciation loss is determined as the sum of the individual and collective depreciation losses and is registered as expense in the profit and loss account in consideration of a credits provisions account.				<ul style="list-style-type: none"> - The total provision shall be calculated as an individual provision (individually significant credits) - Step 5 plus individual provision (credits not individually significant) - Step 6 plus collective provision -Step 7. - The provision thus calculated is recorded in the IFRS financial statements in consideration of the expense for provisions

Example of determination of depreciation provisions

In order to determine the level of credit depreciation provisions at the level of bank A, for 31.12.2007, the following meanings have been agreed in the working methodology:

✓ **Time interval.** At bank A level, the historical analysis of the credit portfolio has been performed for 3 years (time interval January 1, 2005 –December 31, 2007)

✓ **Depreciation indicators** required for the identification in the database of those credits for which depreciation exists have been set for the credit portfolio of bank A as follows:

Objective indicators:	• Client's financial performance: D or E, and/or
-----------------------	--

Subjective indicators:	• Rescheduling, new repayment spread-out, reactivation of the
------------------------	---

✓ **Significance threshold.** Following the historical analysis of the credit portfolio of bank A, the significance threshold used to delimit individually significant credits has been set at 0.5% of the bank's net assets on 31.12.2007, namely RON 1,000,000.

✓ **Foreign exchange rate.** The calculations have been performed in RON equivalent to the closing exchange rate of BNR existing on the date of each balance sheet. In order to determine the RON equivalent of the recovered amounts and of the depreciation losses related to each year and to each analyzed credit group, the annual average exchange rate set by BNR has been used as follows:

Currency	31.12.2005	31.12.2006	31.12.2007
Euro (EUR)	RON 3.6771 3.6234 ^{*)}	RON 3.3817 3.5245 ^{*)}	RON 3.6102 3.3373 ^{*)}
USDollar (USD)	RON 3.1078 2.9136 ^{*)}	RON 2.5676 2.8090 ^{*)}	RON 2.4564 2.4383 ^{*)}

^{*)}Annual average exchange rate

In view of determining the required specific credit risk provisions based on the methodology stipulated in the International Accounting Standard IAS 39, the following stages have been covered¹¹:

a) Delimitation of the credit portfolio depending on the significance threshold

To analyze the credit portfolio of bank A in view of determining the depreciation losses per categories of debtors, the significance threshold calculated at 0.5% of the bank's net assets on 31.12.2005 (RON 1,000,000) has been used. The credits exceeding this threshold have been individually assessed in order to determine the depreciation losses.

30 clients whose exposure¹² exceeds the significance threshold have been identified. The cumulated value of the significant debtors' exposure is RON 70,000,000, representing 50% of the entire credit portfolio.

These clients have been tested in view of identifying the depreciation signs. No objective

depreciation signs have been found, all the debtors having financial performance A or B on 31.12.2007 and not having recorded overdue amounts. Regarding subjective depreciation signs, one debtor was included in this category: SC ALFA SRL, credit amounting to EUR 300,000, reactivated in November 2007, but reimbursed in full on 31.07.2008¹³.

Due to the fact that no depreciation signs have been identified, the significant debtors have been subject to the collective approach.

b) Individual approach

The clients with objective depreciation signs on 31.12.2007 have been analyzed individually in view of calculating the depreciation losses. This portfolio of clients has been analyzed using the 2 categories of clients: natural persons and legal persons.

The exposures related to these categories on 31.12.2007 are shown in the following table:

¹¹ Decision-making flow and the steps taken to calculate the provisions are schematically presented in the annex

¹² Exposure = current balance + overdue balance

¹³ Due to the reimbursement of the debt in 2006, the debtor has been regarded as not showing depreciation signs

Category of debtors	Category of credit	Exposure	%of total portfolio	
Natural persons	A. Off-balance credits	58,330	0.05%	
	B.	B.1. Credit cards	12,780	0.01%
		B.2. Consumption credits	133,564	0.11%
	C. Credits reimbursed in full	146,922	0.12%	
Total natural persons		351,59€	0.28%	
Legal persons	D. Credits reimbursed in full	1,273,130	1.03%	
	E. Balance sheet or off-balance credits	439,507	0.35%	
Total legal persons		1,712,637	1.38%	
TOTAL CREDITS WITH DEPRECIATION SIGNS		2,064,233	1.67%	

For each of these categories the depreciation losses have been determined based on the following algorithm:

$$P = \sum_{i=1}^n P_i$$

$$P_i = E_{31.12.2005 i} - VR_i$$

$$VR_i = c - VA_i$$

$$R_i = E_{31.12.2007 i} - E_{31.07.2008 i}$$

$$VA_i = E_{31.12.2005 i} * c_{gar} \quad , \text{ where:}$$

P – provisions calculated individually for each credit

VR – recovery value determined for each credit

E – credit related exposure¹⁴

R – recovery calculated for each credit

VA – value adjusted depending on the guarantees recovery coefficient

c_{gar} – guarantees recovery coefficient, calculated based on the background

b)1. Credits for natural persons

Category A - credits in the off-balance sheet records on 31.07.2008 and with no significant difference in value on 31.12.2007 and on 31.07.2008 (recorded off-balance after 31.12.2007). These credits have been provisioned in full.

Category A Provision - RON 58,330

Category B - credits that on 31.07.2008 are still in the balance sheet. They have been grouped as follows:

- **Category B.X. - Credit cards.** These credits are not guaranteed, only the granted incomes being taken into account. The provision has been calculated as the difference between the principal on 31.12.2007 and the recoveries during January - July 2008.

Category B.X. Provision - RON 10,980

- **Category B.Y. - Personal consumption credits, guaranteed by the nonpayment risk policy with insurance companies.** The guarantees adjustment coefficient was calculated based on the historical data (2005 - 2007). During this time interval there has been analyzed the degree of compensation of damage files submitted to the insurance companies, a 90.36% percentage resulting. This percentage arises from the fact that some files have been partially compensated or have been rejected the compensation, due to the incomplete documentation or to the noncompliance by the bank with the deadlines and conditions stipulated in the insurance agreements.

In order to determine possible provisions the difference between the credits' value on 31.12.2007 and the recoveries during January - July 2008 has been calculated. Following the calculation of the recovery value there resulted that it was not necessary to create individual provisions, and therefore these credits have been included in the collective approach.

- **Category C - Credits** that on 31.07.2008 are no longer in the balance sheet, or in the off-balance sheet records, as they have been reimbursed in full. These credits have been transferred to the collective approach, as they did not show depreciation signs.

¹⁴ Exposure = credit principal on the date the exposure is calculated (current balance + overdue balance)

b)2. Credits for legal persons

• **Category D** - credits that on 31.07.2008 were not in the balance sheet, or in the off-balance sheet, being reimbursed in full by the clients. These credits have been transferred to the collective approach, as they did not show depreciation signs. This category includes 2 debtors:

- BETA SRL (depreciation index - financial performance E) - credit recovered in full during January - July 2008

- ALFA SRL (subjective depreciation index - credit reactivation) - credit recovered in full during January - July 2008.

• **Category E** - credits that on 31.07.2008 are still in the balance sheet or in the off-balance sheet records. These credits have been individually tested in order to determine depreciation. The provision was calculated as follows: the recovery value was calculated = exposure - adjusted guarantees - recoveries. The current value of the recovery amount represents the upgrading of the recovery amount by the guarantees recovery percentage depending on the deadlines. The value of the credit not covered by guarantees (provision) is calculated as the difference between the recovery value and the current value of the recovery amount. If the recovery value is larger than the accounting value, the provision shall

not be calculated and the respective credits are transferred to the collective approach.

The **guarantees** related to the credits in the Category E were the following:

○ **Mortgages on natural person house, lands or buildings.** The recovery percentage of this type of guarantee was calculated based on the historical data (analysis of the credits recorded off-balance and guaranteed by this type of guarantee).

○ **Returns assignments.** The recovery percentage of this type of guarantee was considered 0% following the analysis of the historical data during 2005 - 2007 (the off-balance receivables were recovered from other sources, and not from the valuation of these assignments.). The recoveries were considered to be the difference between the balance of the off-balance credits on 31.12.2007 and the balance on 31.07.2008. If the difference was negative, the recovery was zero.

Due to the fact that most of these credits were credit lines, with a flat management commission of 1% and the interest rate upon the granting of the credits was 10 - 30%, the used interest rate was the rate at the beginning of the credit agreement, and not the actual interest rate.

The debtors included in Category E and the provision assessed for these debtors are shown in the table below:

Client	Foreign currency	Pert fin	Arrears days	Total receivables	Guarantees value	Value of credit nor covered by guarantees	Provision RON equivalent
GAMA SRL	USD	B	92	119.992	1.366.055	104.488	324.729
OMEGA SRL	EUR	A	44	20.998	31544	577	2.122
SVF SRL	RON	E	0	25.875	68.332	-16.143	Do not require provision
PI SRL	EUR	E	232	3.258	18.659	-8.890	
ABC SRL	RON	A	11	269.383	622,540	-115.932	

Provision Category E: 326.852 RON

Individual approach provision: 396.161. RON.

The natural persons' loans have not been broken down by groups, taking into account the fact that the risk is similar for this type of loans.

The total provision according to IAS 39

The final provision has been calculated by adding the individual approach provision to the collective approach provision.

PROVISION	Amount	%	% out of the loan portfolio
Individual approach provision	396.161	44,3%	0,3%
Collective approach provision	500.000	55,7%	1,5%
TOTAL PROVISION	896.161	100%	1,58%

IMPLEMENTAREA FUNCȚIEI DE AUDIT INTERN ÎN SISTEMUL PUBLIC DIN ROMÂNIA

Prof.univ.dr. MARCEL GHIȚĂ
Universitatea „Athenaeum” din București

Rezumat: În procesul de aderare a României la Uniunea Europeană, aceasta a recomandat implementarea funcției de audit intern în vederea armonizării legislației în domeniul controlului financiar public intern cu cel al Comisiei Europene.

Acest proces a parcurs mai multe etape, dar cea mai semnificativă s-a derulat în anul 2002 când a fost emisă Legea nr. 672/2002 privind auditul public intern. Practic, din anul 2003 a început procesul de implementare a funcției de audit intern în sectorul public în România.

Organizarea auditului intern în sectorul public din România a avut la bază elaborarea cadrului normativ, respectiv legea și normele generale, dar și a normelor proprii elaborate de către fiecare entitate publică din sistem. Procesul de implementare a auditului intern a fost sprijinit în mod deosebit prin înființarea pe baza legii a Comitetului de Audit Public Intern – CAPI și a Unității Centrale de Armonizare pentru Auditul Public Intern – UCAAPI, în cadrul MFP.

Concomitent, s-a dezvoltat profesia de auditor intern, care a fost introdusă în Codul Ocupațiilor din România – COR la grupa 241, subgrupa 2411 – Specialiști ai sistemului financiar, la poziția 241124, profesie care a evoluat continuu.

Auditul intern face parte din sistemul de management și control intern, care ființează în cadrul entităților, dar este o componentă specială, care nu efectuează control, ci evaluează toate celelalte elemente ale sistemului de control managerial, așa cum rezultă din *Fig. nr. 2 – Sistemul de management și control intern*.

Implementarea funcției de audit intern presupune realizarea atât a activităților de asigurare privind funcționarea sistemului de control managerial, cât și a activităților de consiliere sau consultanță acordate managementului cu scopul de a îmbunătăți guvernanta corporativă, managementul riscurilor și controlul proceselor din cadrul entității.

Având în vedere că activitatea de consiliere a fost implementată mai târziu, respectiv în anul 2006, prezentăm o serie de considerații privind definirea conceptului de consiliere, formele și tipurile consilierii, modul cum se raportează activitatea de consiliere față de standardele de audit intern, planificarea activității de consiliere și problematica cu care se confruntă în practică auditorii interni în desfășurarea acestei activități.

Cuvinte cheie: implementare, funcția de audit intern, profesia de auditor intern, sistemul de management financiar și control intern, misiuni de audit intern, asigurarea în auditul intern, consilierea/consultanța în auditul intern, formele și tipurile consilierii.

JEL Clasification: H 11, H 83, P 11, P 21, P 26, P 35, P 43, P 51.

1. Istoricul implementării funcției de audit intern în România

După semnarea Acordurilor europene pentru aderare, în 1993 și înaintarea cererii de aderare la Uniunea Europeană, în 1995, România a primit recomandări cu privire la organizarea activității de audit intern.

Mai întâi, s-au organizat auditorii financiari prin apariția *OUG nr. 75/1999 privind activitatea de audit financiar*, publicată în M.Of. nr. 256 din 04.06.1999, care ulterior a fost aprobată și completată prin Legea nr. 133/2002, publicată în Monitorul Oficial nr. 598/2003.

Apoi se înființează și se introduce, pentru prima dată în sistemul de control și audit din România, *auditul intern și controlul intern*, prin *OG nr. 119/1999 privind auditul public intern și controlul financiar preventiv*, publicată în M.Of. nr. 430/1999, aprobate și modificate

prin Legea nr. 301/2002, publicată în M.Of. nr. 339/2002.

Evoluția activității de audit intern în România, coroborată cu recomandările Comisiei Europene s-a concretizat prin apariția *Legii nr. 672/2002 privind auditul public intern*, publicată în M. Of. nr. 953/2002, care statuează astfel funcția de audit intern și profesia de auditor intern în entitățile din sistemul public.

În baza legii, s-au constituit:

- *Unitatea Centrală de Armonizare pentru Auditul Public Intern – UCAAPI*, în subordinea directă a ministrului finanțelor publice;

- *Comitetul pentru auditul public intern – CAPI*, pe lângă UCAAPI, comitet cu caracter consultativ;

- *compartimentele de audit intern*, în cadrul entităților din sistemul public care gestionează un buget de peste 100.000 euro, în ultimii 3 ani consecutivi.

Prin apariția acestei legi, în România, din cele aproximativ 2400 de instituții publice, circa

1800 aveau obligația să-și organizeze compartimente de audit intern (direcții, servicii, birouri, compartimente), și care cuprind peste 5000 de posturi de auditori interni, din care numai aproximativ 3700 de posturi sunt, în prezent, încadrate cu auditori interni.

Constituirea UCAAPI din cadrul Ministerului Finanțelor Publice a avut ca scop acela de a organiza implementarea auditului intern în sistemul public din România, la recomandarea Comisiei Europene.

Principalele atribuții ale UCAAPI, conform cadrului normativ, cuprindeau elaborarea unei strategii unitare în domeniul auditului public intern, dezvoltarea cadrului normativ în domeniul auditului public intern și implementarea de proceduri și metodologii uniforme, bazate pe standardele internaționale, inclusiv manualele de audit intern, efectuarea misiunilor de interes național cu implicații multisectoriale, coordonarea sistemului de recrutare și de pregătire profesională în domeniul auditului public intern, cooperarea cu Curtea de Conturi și cu alte instituții și autorități publice din România și cu autoritățile și organizațiile de control financiar public din alte state, inclusiv din Comisia Europeană.

Pe lângă *normele generale de exercitare a activității de audit intern* au fost elaborate, în mod distinct, și *norme de consiliere a managementului*¹⁵ prin care auditul intern vine în sprijinul acestuia, pentru identificarea și cunoașterea în profunzime a funcționării sistemelor de control intern, atât de necesare managementului de linie, care are ca responsabilitate implementarea acestora.

Luând în considerație atribuțiile auditorilor interni, menționăm că *auditul intern trebuie privit în oglindă cu sistemul de management și control intern din cadrul entităților* – conform Fig. nr. 1 – *Poziția auditorului intern în cadrul organizației*.

Auditul intern prin activitățile pe care le desfășoară adaugă valoare entității auditate, atât prin analiza riscurilor asociate activităților auditabile și evaluarea sistemului de control intern, cât și prin recomandările cuprinse în raportul de audit intern, întocmit și transmis în

scopul asigurării atingerii obiectivelor organizației.

Competențele profesionale ale auditorilor interni produc adevărate beneficii pentru entitate, printr-o evaluare sistematică, pe baza standardelor de audit și a celor mai bune practici, a politicilor, procedurilor și operațiilor realizate de entitate.

Destinatarii rapoartelor de audit intern pot să țină sau nu cont de recomandările auditorilor, însă ei știu că atunci când nu țin cont de ele își vor asuma unele riscuri.

Auditul intern nu poate da un certificat că toate activitățile sunt protejate sau că nu există disfuncționalități în cadrul organizației, fie și numai din singurul motiv - relativitatea controlului intern - care este obiectul său de activitate.

Auditorii interni izolați sunt ineficienți, valoarea lor este dată de valoarea echipei, ceea ce le asigură forța de care trebuie să dispună.

Auditul intern este o profesie care s-a redefinit mereu de-a lungul anilor, din dorința de a răspunde necesităților în continuă schimbare ale entităților. Axat, la început, pe probleme contabile, obiectivele auditului intern s-au deplasat spre evaluarea sistemului de control intern al entităților și depistarea riscurilor majore ale entităților în atingerea țintelor prestabilite.

În sistemul public, auditorii interni au răspunderea majoră față de mass-media și opinia publică, după cum în sectorul privat, răspund în fața clienților săi. Astfel, dacă structurile externe de control constată abateri de la cadrul normativ, deturnări de fonduri sau chiar fraude opinia publică poate să pună întrebarea dacă, în aceea entitate, funcția de audit intern există și funcționează, în conformitate cu principiile guvernantei corporatiste.

Conducerea entităților trebuie să se implice efectiv în organizarea sistemului de management și control intern printr-o colaborare cu managementul de linie, responsabil cu evaluarea funcționalității acestuia în organizarea controlului intern, și cu auditorii interni. Sinergia dintre aceste componente va reprezenta valoarea adăugată deciziilor manageriale și o garantare a faptului că țintele prestabilite vor fi atinse poate chiar, la parametrii de performanță.

¹⁵ OMFP nr. 1702/2006 de aprobare a Normelor privind organizarea și exercitarea activității de consiliere desfășurată de către auditorii interni din cadrul entităților publice, M.Of. nr. 154 din 17.02.2006;

Din aceste considerente se impune constituirea unui *sistem de pregătire profesională continuă al auditorilor interni*, din necesitatea de a depăși faza *auditului de regularitate* și să realizăm trecerea spre *auditul de sistem și auditul de performanță*, care presupun o pregătire profesională cu totul deosebită, în special prin cunoașterea profundă a domeniului auditabil.

O preocupare majoră a auditului intern pentru relația cu managementul și în vederea asigurării independenței și a obiectivității activității sale o reprezintă actualizarea sistematică a CARTEI AUDITULUI INTERN, document care statuează modul de desfășurare a activităților specifice auditului intern în cadrul organizațiilor.

Referindu-ne la stadiul actual al implementării auditului intern, considerăm că România este angajată pe drumul corect, care vine în sprijinul creării unei funcții efective de audit intern la nivelul entităților publice, conform buneii practici din Uniunea Europeană.

În contextul în care activitatea de audit intern este recunoscută ca o activitate complexă, putem afirma că în prezent, ne situăm în etapa *de consolidare a funcției de audit intern*, care continuă etapa de implementare a acestuia prin îmbunătățirea activităților desfășurate în entitățile publice, dar și prin conștientizarea managementului în general de importanța și necesitatea acestuia, în condițiile aderării României la structurile europene.

Din această prezentare se poate evalua relația de intercondiționare reciprocă dintre controlul intern, respectiv sistemul de management financiar și control intern, care nu pot să funcționeze independent unul față de altul, în mod eficient. De asemenea, rezultă stadiul actual al implementării sistemului de management financiar și control intern, inclusiv componenta de audit intern în sectorul public din România.

2. Evoluția profesiei de auditor intern

Profesia de auditor intern¹⁶ în accepțiunea de astăzi este o profesie nouă care evoluează

¹⁶ Codul ocupațiilor din România - COR, grupa 241, subgrupa 2411 – Specialiști în sistemul financiar, codul nr. 241124 – Auditor intern

continuu. Astfel, obiectivele auditului intern de a examina conturile și de a furniza asistența necesară personalului entității în vederea îndeplinirii obligațiilor profesionale, în timp, au fost completate cu evaluări, analize, consiliere oferite managementului, prin constatările și recomandările conținute în rapoartele elaborate de auditorii interni.

În ultimii 50 de ani, controlul intern și implicit auditul intern, dar și auditul extern, au avut o dezvoltare și profesionalizare rapidă și continuă în funcție de evoluția obiectivelor entităților și care sunt în continuare într-o permanentă schimbare.

În timp, auditul intern s-a detașat ca o activitate indispensabilă managementului, ca o funcție distinctă în cadrul entității, având scopul de evaluare a sistemului de control intern.

În prezent, managerii au înțeles că auditul intern și auditul extern sunt activități diferite, având standarde profesionale, metodologii și proceduri de lucru cu sisteme de raportare diferite, dar care se completează reciproc.

Într-o entitate în care nu există organizat auditul intern, auditul extern trebuie să efectueze teste detaliate pentru a se asigura și a putea să-și formuleze opinia sa, pe când acolo unde există funcția de audit intern, auditorii externi pornesc de la evaluarea riscurilor avute în vedere de auditorii interni și extind eșantioanele pentru asigurarea necesară în vederea emiterii opiniei lor.

Despre audit se spune astăzi că a devenit o funcție universală, caracteristică dobândită prin faptul că este organizat și trebuie să se găsească în toate entitățile și la toate nivelurile. Această caracteristică are la bază și practica activității de audit intern care are obligația să auditeze toate funcțiile entității, programele, procesele și activitățile.

Auditul intern este o profesie care s-a redefinit mereu de-a lungul anilor, din dorința de a răspunde necesităților de continuă schimbare ale entităților. Axat, la început, pe probleme contabile, obiectivele auditului intern s-au deplasat spre evaluarea sistemului de control intern al entităților și depistarea riscurilor majore ale entităților în atingerea țintelor prestabilite.

Prezența auditului intern la cel mai înalt nivel în cadrul entității și faptul că îndeplinește, pe lângă funcția de asigurare a funcționalității

sistemului de control intern, și o funcție de consiliere a managerului pentru supravegherea bunului mers al entității, fără atributul de decizie managerială, face să se manifeste permanent în actul de conducere ca fiind de aceeași parte a managementului general.

Existența unui compartiment de audit intern funcțional în cadrul entităților confirmă transparența care se impune actului managerial, iar existența funcției de audit intern pentru entitățile care accesează fonduri europene reprezintă o facilitate importantă pentru obținerea acestora.

Managerii care își organizează compartimente de audit intern demonstrează că nu au nimic de ascuns în activitatea desfășurată în cadrul organizației, respectiv probează transparența în actul managerial.

În același timp, managementul general din cadrul entităților publice în care se organizează funcția de audit intern beneficiază de valoarea adăugată oferită de auditorii interni în baza misiunilor derulate în toate domeniile din cadrul entității, de recomandările și concluziile oferite managementului cu privire la activitățile auditabile, de consilierea managerială, toate completate de o activitate de monitorizare sistematică a modului de implementare a recomandărilor acceptate de managementul de linie.

De asemenea, organizarea funcției de audit intern, pe lângă existența unui sistem de certificare ISO oferă furnizorilor de resurse, în mod special, al celor de fonduri europene, o asigurare suplimentară în privința faptului că resursele / fondurile accesate vor fi utilizate cu eficacitate.

*Sistemul de management financiar și control intern – SMCFI*¹⁷ cuprinde ansamblul activităților de control intern realizate la nivelul entității, inclusiv **auditul intern**, așa cum rezultă din Fig. nr. 2 – Sistemul de management și control intern

În România, auditul intern este organizat prin lege în sistemul public, dar el rămâne o permanentă provocare și pentru sistemul privat.

După aderarea României la Uniunea Europeană, fondurile de preaderare (PHARE, ISPA și SAPARD) se vor transforma în fonduri structurale, atât pentru entitățile publice cât și

pentru cele private, și va fi de neconceput ca acestea să fie derulate fără monitorizarea și evaluarea auditorilor interni.

Scopul auditului intern care se organizează în entități este de a oferi consiliere managementului general și de a da asigurare pe baza evaluării asupra funcționalității sistemului de control intern, activități prin care aduce o valoare adăugată entității auditate.

O funcție de audit intern pentru a putea fi eficientă, trebuie să se bazeze pe *sistemul de management și control intern* din cadrul entității, deoarece acesta reprezintă obiectul de activitate al auditului intern. În situația în care sistemul de control intern din cadrul entității nu este organizat și nu funcționează, conform principiilor standardelor internaționale, nici funcția de audit intern nu va putea fi eficientă.

În consecință, organizarea activității de audit intern nu reduce sau desființează controlul intern. Dimpotrivă, în contextul principiilor generale internaționale de bună practică, *controlului i se asociază o accepțiune mult mai largă*, acesta fiind privit ca o *atribuție/funcție managerială* și nu ca o simplă operațiune de verificare.

Funcționarea optimă a entităților pe baza unui cadru integrat de control intern impune existența unui *mediu de control adecvat* acestora care să promoveze valorile etice, să fie transparent, să accepte standardele de bună practică și să stabilească responsabilități în spiritul strategiilor și politicilor aprobate de managementul de nivel superior.

Auditul intern își va atinge obiectivele numai dacă există un *sistem de control intern* bine organizat, formalizat constituit din: standarde și proceduri, ghiduri profesionale, coduri deontologice/etice, care să susțină morala profesiei de audit, având în vedere faptul că auditorul intern trebuie să fie în afara oricăror bănuieli, „*precum soția Cezarului*”.

Managerii trebuie să înțeleagă recomandările și concluziile auditorilor interni, să perceapă ajutorul pe care îl primesc pentru stăpânirea riscurilor, care apar și evoluează continuu, și atitudinea pozitivă a acestora față de entitate.

Auditorii interni și managerii trebuie priviți ca parteneri și nu ca adversari, având aceleași obiective, printre care eficacitatea

¹⁷ SMCFI este corespondentul Managementului Financiar și Control – MFC, în limba engleză

actului de management în vederea atingerii țintelor propuse în condiții de performanță.

Auditul intern este considerat ca fiind ultimul nivel al sistemului de control intern al entității, care nu efectuează activități de control sau inspecții, ci evaluează sistemul de control intern și furnizează managementului general un punct de vedere privind funcționalitatea acestuia în cadrul entității.

Auditul intern trebuie să desfășoare numai activități specifice de audit și să fie percepute de management ca o activitate cu o importanță aparte. Astfel, din practică, se știe că auditul intern nu poate da o opinie pentru sistemele financiare anuale.

În plus, dacă ar exista această opinie, entitățile publice ar putea să o folosească și în afara entității.

Compartimentele de audit intern oferă în afara activității de asigurare și activități de consiliere, ceea ce presupune un înalt nivel de independență, obiectivitate și profesionalism. Din aceste considerente, în viitor vom discuta despre externalizarea funcției de audit intern.

În concluzie, auditul intern face parte din sistemul de control intern al entității publice, dar el este altceva, respectiv este acea componentă care evaluează, consiliază, monitorizează și supervizează funcționalitatea sistemului de management și control intern, prin procedurile de urmărire a modului de implementare a recomandărilor și concluziilor auditorilor interni.

Managerii trebuie să înțeleagă recomandările și concluziile auditorilor interni, să perceapă ajutorul pe care îl primesc pentru stăpânirea riscurilor, care apar și evoluează continuu, și atitudinea pozitivă a auditorilor față de entitate.

Auditorii interni și managerii trebuie priviți ca parteneri și nu ca adversari, având aceleași obiective, printre care eficacitatea actului de management în vederea atingerii țintelor propuse în condiții de performanță.

Auditul intern este considerat ca fiind ultimul nivel al sistemului de control intern al entității, care nu efectuează activități de control sau inspecții, ci evaluează sistemul de control intern și furnizează managementului general un punct de vedere privind funcționalitatea acestuia în cadrul entității.

În concluzie, auditul intern face parte din sistemul de control intern al entității publice, dar el este altceva, respectiv este acea componentă care evaluează, monitorizează și supervizează funcționalitatea sistemului de management și control intern, prin procedurile de urmărire a modului de implementare a recomandărilor și concluziilor auditorilor interni.

3. Consilierea sau consultanța furnizată de auditul intern

Activitatea de asigurare și activitatea de consultanță sunt componente fundamentale pentru auditul intern. Există preocupări pentru a distinge viitorul celor două componente în munca de audit intern. De asemenea, trebuie să identificăm legăturile dintre ele și cum pot coexista și în același timp să contribuie la îmbogățirea serviciului de audit intern.

Din aceste motive, se impune să facem o diferențiere între activitățile pe care le desfășurăm sub numele de asigurare și activitățile pe care le desfășurăm sub numele de consultanță / consiliere. În vederea stabilirii întinderii și întrepătrunderii celor două componente ale auditului intern trebuie să abordăm mai multe obiective și anume:

- definirea și descrierea serviciilor de asigurare și consultanță;
- bazele pe care stă auditul pentru a avea autoritatea să întreprindă servicii de asigurare și consultanță;
- identificarea diferitelor tipuri de servicii de asigurare și consultanță;
- compararea și punerea în contrast a obiectivelor serviciilor de asigurare și a celor consultanță.

Asigurarea¹⁸ reprezintă: o examinare obiectivă a probelor în scopul oferirii unei evaluări independente asupra managementului riscului și asupra proceselor de control sau conducere.

În practică există o gamă largă de servicii de asigurare prestate de auditorii interni acoperind o paletă largă de activități, practic toate activitățile, dintre care exemplificăm:

- auditarea procesului de control al executării bugetului;

¹⁸ Glosarul din Standardele Internaționale de Practică Profesională a Auditului Intern, Apendix 1.3, pag.38

- auditarea conformității și adecvenței la politicile de personal ale organizației;
- verificarea implementării unei politici în sistemul IT;
- analiză financiară preliminară și de conformare legislativă a unei noi metode de implementare;
- măsurarea eficienței activității.

Consultanța sau consilierea reprezintă acele activități legate de natura și scopul organizației menite să adauge valoare și să îmbunătățească conducerea acesteia, managementul riscului și controlul proceselor fără ca auditorul intern să-și asume responsabilitate managerială.

Prezentăm în continuare formele activității de consiliere:

- consultanță**, având ca scop identificarea obstacolelor care împiedică desfășurarea normală a proceselor, stabilirea cauzelor, determinarea consecințelor, prezentând totodată soluții pentru eliminarea acestora;
- facilitarea înțelegerii**, destinată obținerii de informații suplimentare pentru cunoașterea în profunzime a funcționării unui sistem standard sau a unei prevederi normative, necesare personalului care are ca responsabilitate implementarea acestora;
- formarea și perfecționarea profesională**, destinate furnizării cunoștințelor teoretice și practice referitoare la managementul financiar, gestiunea riscurilor și controlul intern, prin organizarea de cursuri și seminarii.

Activitatea de consiliere se organizează și se desfășoară prin mai multe tipuri de misiuni, și anume:

- *Misiuni de consiliere formalizate*, cuprinse într-o secțiune distinctă a planului anual de audit intern, efectuate prin abordări sistematice și metodice conform unor

proceduri prestabilite având un caracter formalizat, spre exemplu: realizarea unei misiuni privind performanța managementului.

- *Misiuni de consiliere cu caracter informal, neformalizate*, realizate prin participarea în cadrul diferitelor comitete permanente sau la proiecte cu durată determinată, la reuniuni punctuale, schimburi curente de informații, urmând a se desfășura după procedurile specifice acestora; spre exemplu, stabilesc o linie telefonică de ajutor pentru a răspunde întrebărilor despre aplicarea controalelor interne.
- *Misiuni de consiliere pentru situații excepționale*, realizate prin participarea în cadrul unor echipe constituite în vederea reluării activităților ca urmare a unei situații de forță majoră sau altor evenimente excepționale, urmând a se desfășura după procedurile specifice acestora.
- *Facilitarea*: conducerea unui workshop (atelier de discuții) de autoevaluare a controlului, pentru manageri, cu scopul de a identifica riscurile cu care se confruntă în domeniul lor de responsabilitate.
- *Instruirea – pregătirea profesională*: prezentarea către toți noii angajați a proceselor importante ale organizației sau unui act normativ important în domeniul controlului și auditului.

Dintre formele activității de consiliere, prima este formalizată, celelalte fiind informale și pot face parte din activitățile planificate anual, în mod obișnuit, dar unele dintre ele pot fi desfășurate la solicitarea conducerii.

Prezentăm, în tabelul de mai jos, activitățile auditabile, domeniile auditabile ale entităților publice și modul în care se împart ele în activități de asigurare și activități de consiliere pe care le poate oferi serviciul de audit intern:

Nr crt.	Activitatea	Asigurare	Consultanță/ Consiliere	Observații
1.	Proiectarea arhitecturii procesului		x	
2.	Securitatea sistemului IT	x		
3.	Facilitarea înțelegerii unui act normativ		x	
4.	Activitatea de achiziții	x		

5.	Pregătirea profesională a personalului		x	
6.	Conformitate cu cadrul legislativ	x		
7.	Activitatea de conducere	x	x	Pentru această activitate se poate elabora o misiune de audit al performanței

Din analiza tabelului se observă o oarecare dificultate pentru a încadra activitățile auditabile în activități de asigurare sau de consiliere ceea ce demonstrează caracterul complex al multora dintre ele.

Criteriile principale care trebuie avute în vedere la planificarea activităților / angajamentelor de consultanță sunt următoarele:

- să adauge valoare organizației, de exemplu prin identificarea posibilității de reducere a costurilor;
- să fie compatibile cu sarcinile auditului intern din organizație, conform Cartei auditului intern;
- să fie complementară sau să se adauge la asigurarea generală a organizației;
- să contribuie la înțelegerea organizației de către auditul intern;

- să fie subliniată prin reguli de bază clare, înțelese de toți membrii organizației;
- să nu nege drepturile șefului compartimentului de audit intern de a raporta rezultatele activității de consultanță când au fost identificate riscuri majore către managementul superior și Comitetul de audit intern;
- să fie ghidată de principiul că auditorul intern este înainte de toate un profesionist și ca atare trebuie să fie ghidat de Codul de etică și Standardele de Practică Profesională ale auditului intern, recunoscute internațional.

Pentru buna înțelegere a activităților de asigurare și a celor de consiliere / consultanță prezentăm următorul tabel:

Nr crt	Întrebări	Da	Nu	Observații
1.	Asigurarea și consultanța sunt două activități care se exclud reciproc?		x	
2.	Asigurarea poate fi obținută prin angajamentele de consultanță ?		x	
3.	Deciziile prin care se adoptă sau se implementează recomandările făcute ca urmare a unei activități de consiliere trebuie să fie luate de management?	x		
4.	Informațiile despre riscuri majore pe care organizația le-a constatat ca urmare a unei activități de consultanță pot fi împărtășite Comitetului de audit intern?	x		De asemenea, și managementului de vârf
5.	Angajamentele de consultanță oficiale trebuie întotdeauna să fie întreprinse de un consultant exterior?		x	

Cu ocazia elaborării planului de audit intern anual, structurile de audit intern pot să-și planifice una - două misiuni de consiliere pe an dacă nu afectează independența și/sau obiectivitatea auditorilor interni.

În situația în care managementul mai solicită misiuni de consiliere, altele decât cele prevăzute în plan, șeful compartimentului de audit intern analizează aceste solicitări și

stabilește dacă se poate răspunde la ele, eventual prin atașarea unui obiectiv în plus la misiunile planificate în cursul anului sau se impune efectiv realizarea unei noi misiuni de consiliere.

În același timp, cu ocazia analizei solicitării managementului șeful compartimentului de audit intern are în vedere respectarea independenței și obiectivității

auditorilor interni.

Dacă șeful compartimentului de audit intern stabilește că se poate realiza și această misiune, va trebui să întocmească un referat de justificare, în ultimul trimestru al anului, și să actualizeze planul de audit intern aprobat pentru anul în curs. Aceasta va presupune eliminarea unei misiuni, pentru realizarea misiunii de consiliere solicitate de management și transferarea în planul anului viitor sau comasarea uneia sau mai multor misiuni prin realizarea unui audit de sistem.

În practică, auditorii interni trebuie să se limiteze la strictul necesar în privința activității de consiliere sau să evite efectuarea de misiuni de asigurare în zonele în care au efectuat misiuni de consiliere.

Managerii au interes să implice auditorii interni în diferite activități mai delicate, pentru a le „prinde mâna”, dar aceștia trebuie, cu abilitate, să se detașeze de asemenea misiuni pentru a-și păstra independența. Astfel de misiuni pot fi: participări în comisiile de licitații, observator în echipe mixte pentru diferite proiecte, efectuarea unor cercetări, ș.a.

De regulă, acolo unde compartimentele de auditori interni sunt constituite din unu – doi auditori, aceștia pot refuza misiunile solicitate de management pe motiv de respectare a asigurării independenței și obiectivității.

Domeniile cele mai frecvente în care auditul intern poate realiza activități de consiliere sunt:

- procedurile și regulile interne;
- managementul riscului ;
- guvernanta corporativă;
- benchmarking;
- constă în fixarea unor criterii externe de

apreciere a nivelului profesional, criteriile de performanță

- se realizează ca o evaluare externă prin compararea proceselor și rezultatelor între diferite componente ale aceleiași organizații sau între organizații diferite, acolo unde există. Scopul acestei comparații este de a identifica și implementa elemente de performanță prin stabilirea cu exactitate a locurilor în care se pot face schimbări.
- are ca obiectiv aducerea de îmbunătățiri domeniului evaluat

În practică, există diferite moduri prin care managementul poate procura informațiile de care are nevoie, pornind de la prezentarea formală până la participarea în echipe mixte sau misiuni de consiliere informale.

Remarcăm că, de regulă, grupul țintă pentru aceste scenarii de risc și control este managementul superior, ceea ce oferă o oportunitate valoroasă pentru auditul intern să-și solidifice relația cu acesta.

În SUA, în urma scandalurilor financiare privind WORLD COM și ENRON, peste 200.000 de salariați au rămas șomeri, iar firma de consultanță ARTHUR ANDERSEN a dispărut de pe piață în următoarele două luni. Congresul american a obligat firmele care efectuează activitatea de audit intern să realizeze pentru clienții săi ori numai misiuni de asigurare ori numai misiuni de consultanță pentru creșterea independenței auditorilor interni și pentru asigurarea obiectivității acestora.

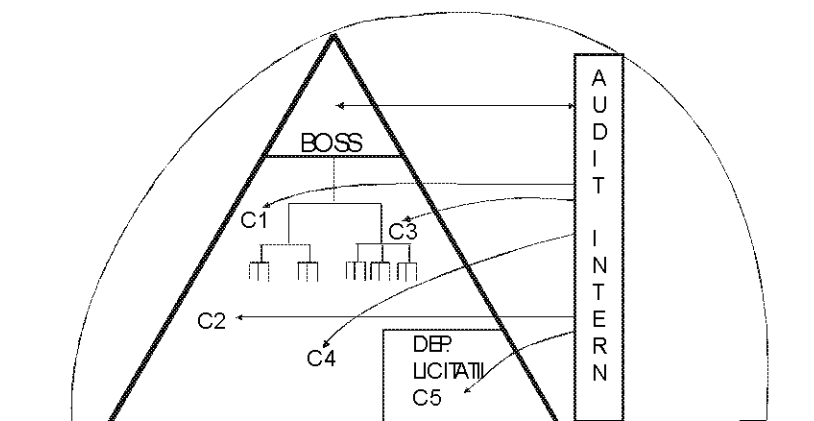

Figura nr. 1. POZIȚIA AUDITULUI INTERN ÎN CADRUL ENTITĂȚII

Bibliografie selectivă

1. BOULESCU MIRCEA, GHIȚĂ MARCEL, MAREȘ VALERICĂ - *Fundamentele auditului*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2001
2. GHIȚĂ MARCEL, MAREȘ VALERICĂ – *Auditul performanței finanțelor publice*, Editura CECCAR, București, 2002
3. GHIȚĂ MARCEL - *Auditul intern*, Editura Economică, București, 2004
4. GHIȚĂ MARCEL, MIHAI SPRÂNCEANĂ - *Auditul intern al instituțiilor publice*, Editura Tribuna Economică, București, 2005
5. GHIȚĂ MARCEL, MIHAI SPRÂNCEANĂ - *Auditul intern al instituțiilor publice*, Editura Tribuna Economică, București, 2006
6. RENARD JACQUES - *Teoria și practica auditului intern*, Ediția a IV-a, traducere din limba franceză realizată de Ministerul Finanțelor Publice în cadrul unui proiect finanțat de PHARE, București, 2002
7. *** *Recomandări privind controlul intern – extras din «Noua practică a controlului intern» cu autorizare IFACI, realizat de Ministerul Finanțelor Publice în cadrul unui proiect finanțat de PHARE, București, 2004*
8. *** THE INSTITUTE OF INTERNAL AUDITORS – *The Professional Practices Framework*
9. *** INSTITUTUL FRANCEZ AL AUDITORILOR CONSULTANȚI INTERNI – IFACI - *Norme profesionale ale auditului intern*
10. *** *Legea nr. 672/2002 privind auditul public intern*, M.Of. nr. 953/2002.
11. *** *Legea nr. 133/2002 pentru aprobarea OUG nr. 75/1999-republicată, privind activitatea de audit financiar*, M.Of. nr. 598/2003
12. *** *Ordonanța Guvernului nr. 37/2004 pentru modificarea și completarea reglementărilor privind auditul intern*, M.Of. nr. 91/2004
13. *** *OMFP nr. 38/2003 pentru aprobarea Normelor generale privind exercitarea activității de audit public intern*, M.Of. nr. 130 bis/2003.
14. *** *OMFP nr. 1702/2005 pentru aprobarea normelor privind organizarea și exercitarea activității de consiliere*, M.Of. nr. 154/17.02.2006.
15. *** *Raportul de activitate al UCAAPI pentru anul 2007.*
16. *** *OMFP 946/2005 pentru aprobarea Codului controlului intern, cuprinzând standardele de management / control intern la entitățile publice și pentru dezvoltarea sistemelor de control managerial*, M.Of. nr. 675 din 28.07.2005
17. *** *OMFP nr. 1389/2006 privind modificarea și completarea OMFP 946/2005 pentru aprobarea Codului controlului intern, cuprinzând standardele de management / control intern la entitățile publice și pentru dezvoltarea sistemelor de control managerial.*

THE IMPLEMENTATION OF THE INTERNAL AUDIT FUNCTION WITHIN THE PUBLIC SYSTEM OF ROMANIA

Ph.D. MARCEL GHIȚĂ
„Athenaeum” University Bucharest

Abstract: During Romania's adhesion process at the European Union, this has recommended the internal audit's function implementation so that the internal public financial control legislation can be harmonized with the European Commission.

This process has gone through many stages but, the most significant was taken in the year 2002 when it was issued the Law no. 672/2002 regarding the public internal audit. Practically, the internal audit function's implementation process in Romania's public sector has started with the year 2002.

The organization of the internal audit in Romania's public sector has had, at the basis, the elaboration of the normative framework, respectively the law and the general norms but, also, the appropriate norms elaborated by every public entity from Romania's system. The internal audit's implementation process was sustained, in particular, through the set up, according to the law, of the Public Internal Audit Committee – CAPI and of the Central Harmonization Unit for Public Internal Audit – CHUPIA, within the Ministry of Economics and Finances.

At the same time, it was developed the internal audit profession, which was introduced in the Romanian Code of Occupations – RCO at group 241, subgroup 2411 – Specialists of financial system, at the position 241124, profession that has evolved ever since.

Internal audit is a part of the internal control and management system which exist within entities, but is a special component which doesn't perform a control, but evaluates all the other elements of the managerial control system.

Key-words: *implementation, internal audit function, internal auditor profession, internal control and management system, internal audit missions, assurance within the internal audit, counseling/consultancy within the internal audit, counseling activity's types and forms.*

JEL Classification: H 11, H 83, P 11, P 21, P 26, P 35, P 43, P 51

1. The history of the implementation process of the internal audit function in Romania

After the signing of the European Agreements for the adhesion in 1993 and the advancement of the adhesion application at the European Union, in 1995, Romania has been given recommendations regarding the organization of the internal audit activity.

At first, there were organized the financial auditors through the issuing of the Government Emergency Ordinance no. 75/1999 regarding the financial audit activity, published in Romania's Official Gazette no. 256/4.06.1999, which later was approved and modified through the Law no. 133/2002, published in Romania's Official Gazette no. 598/2003.

After this it is founded and it is introduced, for the first time in the control and audit system of Romania, internal audit and internal control, through the Government Ordinance no. 119/1999 regarding public internal audit and preventive financial control, published in Romania's Official Gazette no. 430/1999, approved and modified through the Law no. 301/2002, published in Romania's Official Gazette no. 339/2002.

The evolution of internal audit in Romania, corroborated with the European Commission's recommendations was materialized through the apparition of the Law no.672/2002 regarding public internal audit, published in Romania's Official Gazette no. 953/2002 which statues, thus, the internal audit function and the internal auditor profession within the public system's entities.

On the basis of this law there were created:

- *Central Harmonization Unit for Public Internal Audit – CHUPIA*, subordinated directly to the ministry of public finances;

- *Committee for public internal audit – CPIA*, besides CHUIA, committee with a consultative character;

- *internal audit compartments*, within the public system's entities that administrates a budget of over 100.000 euros, in the last three consecutive years

Through the apparition of this law, in Romania, from the almost 2.400 public institutions, almost 1.800 had the obligation to organize internal audit compartments (directorate, services, offices, compartments) and, all together comprise over 5.000 internal auditors posts, from which, at the present,

almost 3.700 posts are occupied by internal auditors.

The establishment of CHUPIA within the Ministry of Public Finance has had, as a purpose, the organization of the internal audit implementation process in the public system of Romania, at the European Commission's recommendations.

The main attributions of CHUPIA, according to the normative framework, comprises the elaboration of a unitary strategy in the public internal audit domain, the development of the normative framework in the public internal audit domain and the implementation of evenly procedures and methodologies, based on international standards, including internal audit manuals, the execution of national interest missions with multisectorial implications, the coordination of the enlistment and professional preparation systems in the public internal audit, the cooperation with the Court of Accounts and other institutions and public authorities from Romania and with the organizations and authorities of public financial control from other states, including the ones from the European Commission.

Besides the *general norms for exerting the internal audit activities* there were also elaborated, distinctively, *norms for management counseling*¹⁹ through which internal audit comes into the aid of the management, to identify and acknowledge the functioning of the internal control systems, so necessary for line management which has the responsibility for implementing these systems.

Taking into consideration the internal auditors attributions, we state the fact that *internal audit must be looked as into a mirror with the internal control and management system within public entities* – according to Figure no. 1 – *Internal audit's position within the organization*.

Internal audit through the activities that it develops adds value to the audited entity, through risk analyses associated to the audited activities and, also, by the evaluation of the internal audit system, but also through its recommendations comprised in the internal

audit report, drawn up and transmitted with the purpose of achieving the organization's objective.

The professional competencies of internal auditors give real benefits for the entity, through a systematic evaluation, on the basis of audit standards and good practice, of policies, procedures and operations realized by the entity.

The recipients of internal audit reports can take into account or not the auditors' recommendations but they must acknowledge the fact that if they choose not to take these recommendations into account, they are assuming certain risks.

Internal audit can not give a certificate by which all the activities are protected or to certainly admit that there are no abnormalities within the organization, if only by the sole reason – the internal control's relative character – which is it's object of activity.

Isolated internal auditors are inefficient their value is given by the team's value that gives them the required strength.

Internal audit is a profession that has always redefined itself over the years, from the desire to respond to the entities' changing necessities. Concentrated, at its beginnings, on accounting problems, the internal audit's objectives have moved towards the evaluation of the entities' internal control system and on the acknowledgment of the major risks with which the entity can confront on the path of achieving its objectives.

In the public system, internal auditors have a major responsibility towards the media and the public opinion, such as, in the private sector, they have a responsibility to their clients. Thus, if external control structures discern deflections from the normative framework, funds embezzlement or even public opinion fraud can ask itself if, within that entity, the internal audit exists and functions according to the corporate governance principles.

The management of the entities must be, effectively, involved in the organization of the internal control and management system by collaborating with the line management, which is responsible with the evaluation of the its functionality in organizing internal control and with the internal auditors. The synergies of these components will represents the added

¹⁹ The order of the ministry of public finances no. 1.702/2006 for the approval of Norms regarding the organization and exercitation of the counseling activity unfolded by internal auditors within the public entities, Romania's Official Gazette no. 154 from 17.02.2006;

value to the managerial decisions audit represents a warranty for the fact that the preestablished targets will be achieved, even within performance parameters.

Because of these considerations, it is imposed the establishment of a continuous professional preparation for internal auditors, because of the necessity of going over the regularity audit phase and to realize the passing to the system audit and performance audit which presume a special professional preparation, especially through the deep knowledge in the audited domain.

A major preoccupation of internal audit in its relationship with the management and for the assurance of its activities' independence and objectivity represents the systematic updating of the INTERNAL AUDIT CARTA, a document that states the manner for fulfilling the specific activities of internal audit within the organizations.

Referring to the actual stage of implementing internal audit, we can consider that Romania is engaged on the right path, a fact that comes, as a support, for the creation of an effective internal audit function at the public entities' level, according to the good practice from the European Union.

In the context of recognizing the complexity of the internal audit activity, we can state that, at the present, we are situated in the stage of consolidating the internal audit function, a stage that continues the implementation stage by improving the activities unfolded within public entities but also by the general acknowledgement, by the management, of its importance and necessity, in the conditions of Romania's adherence to the European structures.

Following this presentation, it can be evaluated the interconditional relationship between internal control, respectively the internal control and management system, which can not function separately against each other, in an efficient manner. Also, it results the actual stage in implementing the internal control and management system, including the internal audit component within the public system of Romania.

2. The evolution of the internal auditor profession

The internal auditor profession²⁰, in today's acceptance, is an ever evolving new profession. As such, the internal audit's objectives which consists in the examination of accounts and to assure the necessary assistance to the entity's personnel for the fulfillment of their professional obligations, in time, were completed with evaluations, analyses, management counseling, through its findings and recommendations contained in the reports elaborated by internal auditors.

In the last 50 years, internal control and, implicitly, internal audit, but also external audit, have had a fast and continuous development and professionalism in accordance with the evolution of the entities' objectives which are, also, in a continuous change.

In time, internal audit has detached itself as a integral part of management, as a distinct function within the entity, having, as purpose, the evaluation of the internal control system.

In the present, the managers have understood the fact that internal and external audit are different activities, having professional standards, methodologies and working procedures with different ways of reporting, but which complete each other.

Within an entity which that doesn't have an organized internal audit, external audit must fulfill detailed tests to be assured and to formulate a proper opinion, but if there is an internal audit function, external auditors start from the evaluation of risks taken into considerations by internal auditors and expand their tests for the necessary assurance needed to issue a proper opinion.

Today it's said about audit that has became a universal function, a characteristic gained through the fact that it is organized and, also, because it is a function that must be found at all the levels of an entity. This characteristic has, at its basis, the practice of internal audit activity that it is obliged to audit all the entity's functions, programs, processes and activities.

Internal audit it is a profession that has redefined itself over the years because of the desire to respond to the changing necessities of the entities. At first, it was concentrated on the accounting problems but, during the years,

²⁰ Romanian Code of Occupations – RCO at group 241, subgroup 2411 – Specialists of financial system, at the position 241124– internal auditor

internal audit's objectives have shifted towards the evaluation of the entities' internal control systems and the acknowledgement of major risks of the entities in achieving the preestablished targets.

The presence of internal audit at the highest level within the entity and because of the fact that, besides the assurance function for the internal control system's functionality, it fulfills a counseling activity for the management to supervise the good run of the entity, without the managerial decision attribute, activities that makes it manifest permanently during the decision act as a integral part of general management.

The existence of a functional internal audit compartment within the entities confirms the transparency imposed on managerial act and the existence of the internal audit function within the entities that have access to European funds represents a important facilitation in obtaining these funds.

Managers that organize internal audit compartments demonstrate that they have nothing to hide with respect to the unfolded activities within the organization, respectively proves the managerial act's transparency.

At the same time, general management within public entities that have organized a internal audit function benefits of the added value given by internal auditors, on the basis of the fulfilled missions in the entity's domains, their recommendations and conclusions offered to management regarding audited activities, managerial counseling, all completed by a systematic monitoring process over the implementation process of the recommendations accepted by the line management.

Also, the organization of the internal audit function besides the existence of a ISO certification system offers resources' suppliers, especially, for European funds, a supplementary assurance regarding the efficient usage of resources/funds.

Internal control and management system – ICMS comprises the totality of internal control activities realized within the entity, including internal audit, such as it results from figure no. 2 – Internal control and management system.

In Romania, internal audit it is organized, by law, in the public system, but it remains a permanent challenge for the private sector.

After Romania's adhesion at the European Union, the preadhesion funds (PHARE, ISPA and SAPARD) will become structural funds, both for public and private entities, and it will be inconceivable that these funds will be administrated without the monitoring and evaluation of internal auditors.

The purpose of the internal audit organizes within entities consists in providing assurance for the general management and to offer a assurance, on the basis of the evaluation over the functionality of the internal control system, activities by which it adds value to the audited entity.

An internal audit function, in order to be efficient, must base itself on internal control and management system within the entity, because these systems represent the internal audit's object of activity. In the situation in which the internal control system within the entity it is not organized and doesn't function according to international standards and principles, the internal audit function, also, can not be efficient.

In consequence, the organization of the internal audit activity it doesn't reduce or dismiss internal control. On the contrary, in the context of international principles of good practice, control is associated with a much larger acception, and it is regarded as a managerial attribution/function not just a simple verification operation.

The optimal function of entities on the basis of an integral framework of internal control imposes the existence of a proper control environment which will promote ethic values, transparency, the acceptance of good practice and to establish responsibilities in accordance with the strategies and policies approved by higher level management.

Internal audit will achieve its objective only if exists a well organized, formal internal control system constituted from standards and procedures, professional guides, deontological / ethical codes which must sustain the morality of the audit profession regarding the fact that internal auditor must be above all suspicions, "like the Cesar's wife".

Managers must understand the internal auditors' recommendations and conclusions, to perceive the help they are receiving for risk governance, risks that appear and evolve continuously, and the positive attitude towards the entity.

Internal auditors and managers must be perceived as partners not as adversaries with the same objectives and among these the efficacy of management act with respect to the achievement of the proposed targets in performance conditions.

Internal audit it's considered as the last level of the internal control system from within the entity, that doesn't effectuate control activities or inspections, but evaluates the internal control system and provides to the general management a point of view regarding the functionality of this system within the entity.

Internal audit must unfold only specific activities and that are perceived by management

as an activity of extreme importance. Thus, practically, it's known that internal audit can't provide an opinion about the annual financial systems.

More, if this opinion exists, the public entities could use it outside the respective entity

Internal audit compartments offer, besides the assurance and counseling activities, activities that presume a high level of independence, objectivity and professionalism. On these grounds, in the future, will discuss about the externalization of internal audit function.

As a conclusion, internal audit is a part of the public entity's internal control system, but it is something else, respectively it represents that components that evaluates, counsels, monitors and supervises the functionality of the internal control and management system, through the procedures designed to follow the internal auditors recommendations and conclusions' implementation process.

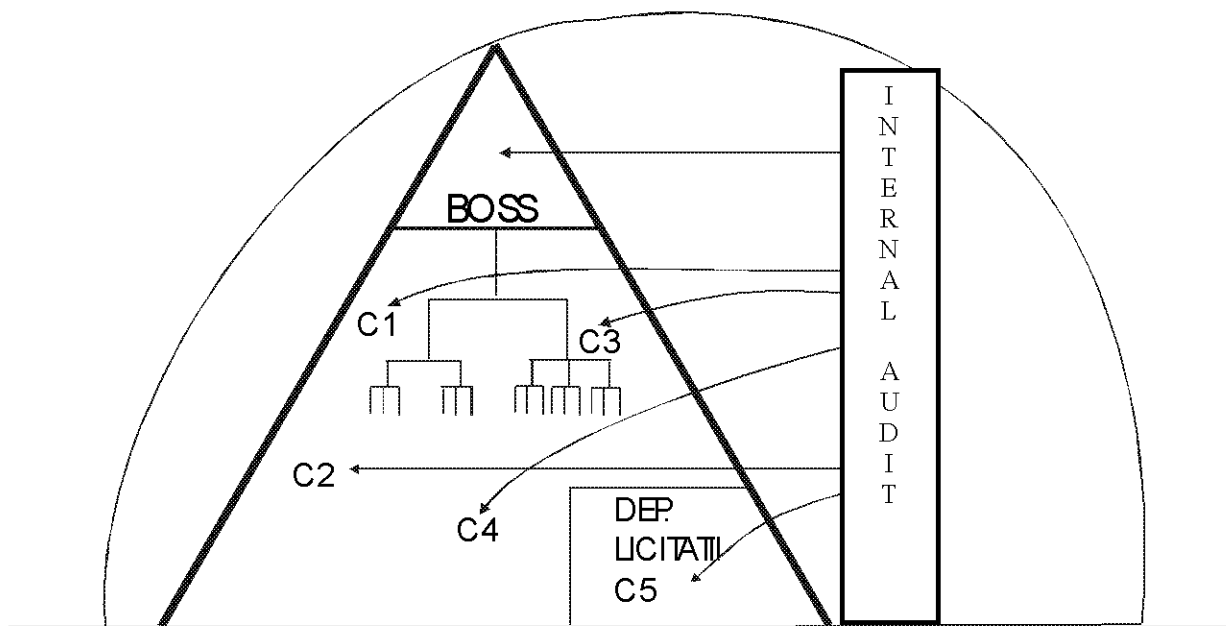

Fig. 1. INTERNAL AUDIT'S POSITION WITHIN THE ENTITY

The public entity

INDEPENDENT	INTERNAL AUDIT • managerial counseling • evaluates the internal control system
--------------------	---

INTERNAL CONTROL

- activity auto control
 - mutual control
 - hierarchic control
 - partnership control
 - quality control
- preventive financial control
- administration control (patrimonial)
 - accounting-financial control
 - administrative control
 - inspection
 - others

Fig. 2. INTERNAL CONTROL AND MANAGEMENT SYSTEM

Bibliography

1. BOULESCU MIRCEA, GHIȚĂ MARCEL, MAREȘ VALERICĂ – *The foundation of audit, Didactic and Pedagogic Publishing House, Bucharest, 2001*
2. GHIȚĂ MARCEL, MAREȘ VALERICĂ – *Performance audit for public finances, CECCAR Publishing House, Bucharest, 2002*
3. GHIȚĂ MARCEL – *Internal audit, Economic Publishing House, Bucharest, 2004*
4. GHIȚĂ MARCEL, MIHAI SPRÂNCEANĂ – *Internal audit for public institutions, Economic Tribune Publishing House, Bucharest, 2005*
5. GHIȚĂ MARCEL, MIHAI SPRÂNCEANĂ – *Internal audit for public institutions, Economic Tribune Publishing House, Bucharest, 2006*
6. RENARD JACQUES – *Theory and practice of internal, IV Edition, translation from French language realised by the Ministry of Public Finances through a project financed by PHARE, Bucharest, 2002*
7. *** *Recommendations concerning internal control – extract from «The new practice of internal control » with IFACI authorization, realised by the Ministry of Public Finances through a project financed by de PHARE, Bucharest, 2004*
8. *** *THE INSTITUTE OF INTERNAL AUDITORS – The Professional Practices Framework*
9. *** *THE FRENCH INSTITUTE FOR INTERNAL AUDITORS AND CONSULTANTS – IFACI – Professional norms for internal audit*
10. *** *Law no. 672/2002 concerning the public internal audit, Romania's Official Gazette no. 953/2002.*
11. *** *Government Ordinance no. 37/2004 for the modification and completion of regulation regarding internal audit, Romania's Official Gazette no. 91/2004*
12. *** *Order of the ministry of public finances no. 38/2003 for the approval of General Norms concerning the practice of public internal audit activity, Romania's Official Gazette no. 130 bis/2003.*
13. *** *Order of the ministry of public finances no. 1702/2005 for the approval of norms regarding the organization and practice of counselling activity, Romania's Official Gazette no. 154/17.02.2006.*
14. *** *CHUPIA's activity report in the year of 2007*
15. *** *Order of the ministry of public finances no. 946/2005 approving the Internal Control Code, comprising the internal management/control standards at the public entities and for the development of the managerial control systems, Romania's Official Gazette no. 675 din 28.07.2005*
16. *** *Order of the ministry of public finances no. 1.389/2006 modifying and completing the Order of the Minister of Public Finance no. 946/2005 approving the Internal Control Code, comprising the management/internal control standards in the public entities and for the development of the managerial control systems.*

MODALITĂȚI DE COMUNICARE ÎN ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ. RELAȚIILE CU PUBLICUL

Prof. univ. dr. ARON LIVIU DEAC
Universitatea „Athenaeum” din București

Abstract: Relațiile cu publicul sunt o componentă intrinsecă a procesului de comunicare umană. Ele se referă atât la organizații, în sensul larg al termenului, cât și la indivizi, în măsura în care ei acționează ca persoane publice sau ca reprezentanți ai unor organizații.

În administrația publică, activitatea de relații cu publicul joacă un rol important în realizarea strategiilor și obiectivelor politicilor publice. Modalitățile de realizare a lor vizează menținerea și dezvoltarea unor atitudini de înțelegere mutuală între autoritățile publice și membrii comunităților, de asigurare a unui climat favorabil realizării petițiilor într-o manieră conciliantă.

Prin însăși natura ei administrația publică depinde într-o mare măsură de comunicare: comunicarea între nivelurile ierarhice ale administrației publice, comunicarea pe același nivel, comunicarea între administrație și executorul social, comunicarea între administrație și autoritatea politică, comunicarea cu mediul social, în general, în cadrul structurilor administrative să fie comunicat publicului, în general, și segmentelor țintă, în special. Pe de altă parte, administrația va beneficia, din exterior, de informațiile care îi sunt necesare.

În acest context, comunicarea trebuie înțeleasă ca un proces prin care informații, instrucțiuni, idei și sentimente sunt transmise de la individ la individ și de la grup la grup. Comunicarea ocupă un câmp polisemantic vast. Ea este parte a reflecției dar și a acțiunii, îndeplinind funcția de liant social. În esență comunicarea se definește ca fiind *un transfer de sens și înțeles a unui anumit mesaj transmis către celălalt și este dependentă de modalitatea în care mesajul transmis este perceput.*

Un act administrativ presupune implicarea unui număr mare de funcționari, fiecare dintre aceștia specializat într-un anumit domeniu și depinzând de ceilalți, deoarece produsul final este rezultatul, direct, al eforturilor combinate ale diferiților participanți la realizarea acestei finalități.

Comunicarea este, așadar, definitorie în coordonarea adecvată și eficientă a activităților caracterizate de astfel de conexiuni, procese de

coordonare pentru materializarea căruia este necesară construirea unor canale de comunicare prin care ideile, cunoștințele și exigențele să poată fi transmise. Pentru ca obiectivele vizate să devină realitate, managementul public trebuie să se asigure că deciziile sunt transmise tuturor nivelurilor ierarhice.

Comunicarea, ca proces ce focalizează demersurile managementul public, este importantă și din perspectiva calității relațiilor existente în cadrul unei anumite structuri administrative. Dimensiunea calitativă vizează menținerea unei atitudini de înțelegere mutuală, crearea și dezvoltarea unui climat motivațional, precum și asigurarea rezolvării cererilor și stărilor de nemulțumire într-o manieră conciliantă.

Dezvoltarea unei politici sociale adecvate, crearea și menținerea, la toate nivelurile, a unei atmosfere transparente sunt, într-o mare măsură, determinate de importanța care se acordă procesului de comunicare.

Este din ce în ce mai important atât pentru administrația publică fi extraordinară, cât și pentru „clienții” acesteia, autoritate politică, contribuabili, cetățeni, grupuri de interese, dezvoltarea canalelor de comunicare cu lumea de afară. În acest context **relațiile cu publice** au un rol important.

Ce sunt relațiile cu publicul?.

Cetățenii se adresează autorităților și instituțiilor publice în vederea soluționării unor

probleme ce țin de bunul mers al vieții comunității, în ceea ce privește viața lor privată și socială. În fapt, cetățenii și reprezentanții grupurilor sociale, organizațiilor, instituțiilor sau ai comunităților se adresează autorităților publice pentru a cere efectuarea unui serviciu public sau sesizarea abuzurilor săvârșite de către persoane, autorități și instituții publice la adresa drepturilor, libertăților și îndatoririlor fundamentale ale cetățeanului.

Drepturile și libertățile cetățeanului sunt **universale** și **indivizibile**. Universalitatea drepturilor și libertăților cetățeanului se referă atât la sfera propriu-zisă a drepturilor cât și la titularii acestora. În ce privește primul aspect, universalitatea exprimă vocația omului, a cetățeanului, de a beneficia de toate drepturile și libertățile, în contextul realității juridice interne a fiecărei țării. Al doilea aspect, evidențiază faptul că universalitatea exprimă ideea că toți cetățenii unui stat se pot bucura, pe deplin, de aceste drepturi și libertăți.

Valorificarea deplină a drepturilor, libertăților și a îndatoririlor depinde de fiecare cetățean, de capacitățile și eforturile sale în condițiile oferite de ordinea constituțională. Constituția oferă atât șansele cât și mijloacele și garanțiile necesare pentru ca cetățeanul să le poată valorifica.

Printre multiplele mijloace de valorificare a drepturilor, libertăților și îndatoririlor oferite de Constituție o constituie și **petiția**. Ea reprezintă cererea pe care o persoană fizică sau juridică o adresează în scris sau verbal unei autorități a administrației publice pentru a-și realiza un interes personal sau de grup.

Petiția este mijlocul prin care cetățeanul își exercită dreptul de petiționare înscris în Constituția României, Titlu II, cap.II, art.47, care arată că: (1) *Cetățenii au dreptul să se adreseze autorităților publice prin petiții formulate numai în numele semnatarului.* și că (2) *Organizațiile legal constituite au dreptul să adreseze petiții exclusiv în numele colectivelor pe care le reprezintă.*

Orice petiție trebuie semnată în nume propriu sau în numele colectivității reprezentată de o autoritate legal constituită, pentru a putea fi protejată juridic. Pe lângă caracterul juridic textul constituțional asigură și un caracter moral actului de petiționare.

Dreptul de petiționare este încadrat în categoria **drepturilor garanții**, el fiind o garanție juridică generală pentru celelalte drepturi și libertăți.

Constituția a reținut sensul larg al termenului ce include: **cererea, plângerea, reclamația, sesizarea**. Acestea, nu sunt creații terminologice, ci modalități practice sub care se regăsește forma de petiționare. Ele diferă, unele de altele, sub aspectul conținutului.

De regulă orice petiție pe lângă conținutul ei, obligatoriu, trebuie să conțină datele de identificare ale petiționarului, precum și semnătura olografă a acestuia.

Petiționarea se poate realiza nu numai prin scris, ci și în mod direct, verbal. Forma directă prin care o persoană intră în contact cu o autoritate publică pentru a-și exercita dreptul de petiționare se numește **audiență**. De fapt, audiență reprezintă forma directă de discuție a cetățeanului cu conducătorul unei instituții publice garantată de dreptul la opinie și la informație, stipulat prin Constituție.

Definirea relațiilor cu publicul impune cunoașterea conținutului următorilor termeni:

- **deliberat**: activitatea de relații cu publicul este intenționată;
- **cetățean**: calitatea unei persoane de fi membru nativ sau naturalizat al unu stat și se bucură de toate drepturile politice, de privilegiile și protecția acordate de legile statului respectiv;
- **comunitate**: termenul reprezintă un grup social care se caracterizează prin faptul că se bazează pe coeziunea dintre membrii săi, datorată aspirațiilor și intereselor lor comune. În termen comun, prin comunitate înțelegem totalitate locuitorilor dintr-o localitate (sat, comună, oraș), care împărtășesc aceleași credințe, norme, valori și idei despre viață.
- **petiție**: modalitatea prin care cetățeni, grupurile organizate, organizațiile, instituțiile se adresează unei autorități sau instituții administrative (sau private) pentru a solicita, a-și realiza un interes personal sau grupal;
- **administrație publică**: știința și arta conducerii publice; ansamblu de activități care permite satisfacerea unei nevoi sociale (servicii publice etc.) și a ordinii publice; ansamblul instituțiilor ce asigură îndeplinirea funcțiilor statului în baza prevederilor constituției; sistemul autorităților administrației centrale și

locale prin intermediul căruia se realizează puterea executivă;

- **serviciu public:** activitățile pe care guvernarea sunt obligați să le presteze în interesul celor guvernați în cadrul unui stat; activitatea de interes general pe care o prestează o persoană privată având prerogativele puterii politice, sub controlul unei autorități sau instituții publice;

- **instituție publică:** structură administrativă care are ca obiect de activitate satisfacerea unui interes public într-un anumit domeniu sau la nivel ul societății;

- **autoritate publică:** denumirea generică atribuită instituțiilor care își exercită autoritatea conferită de lege pentru realizarea funcției specifice: legislativă, executivă sau judecătorească. Ea este reflectată în cadrul raporturilor dintre guvernați și guvernare, dintr-o instituție publică și cetățeni.

- **funcționar public:** persoană fizică, din cadrul unei instituții publice ce exercită temporar sau permanent, cu orice titlu, indiferent cum a fost investită, o însărcinare, în beneficiul instituției al cărui angajat este sau al altor persoane fizice (cetățean), comunități sau instituții publice sau private:

- **comunicare în dublu sens:** relațiile cu publicul impune o comunicare în două direcții: de la cetățean la autoritate sau instituția publică și, de la instituția sau autoritate publică la cetățean. Este un proces ce nu trebuie să se desfășoare doar în anumite intervale de timp; este un proces continuu.

- **funcția de management:** relațiile cu publicul reprezintă o parte integrantă a procesului decizional până la cel mai înalt nivel al conducerii instituției publice.

Termenii ne ajută să înțelegem principalele trăsături ale relațiilor cu publicul și să formulăm o definiție a acestor.

Relațiile cu publicul reprezintă o activitate practică, deliberată, desfășurată de către autoritățile și instituțiile publice, prin care se realizează contactul direct cu cetățeni, cu publicul lor sau cu autorități și instituții publice sau private în vederea realizării unui serviciu public.

Trăsăturile activității de relații cu publicul.

Ca modalitate de realizare a comunicării dintre autoritățile și instituțiile publice, pe de o

parte, și cetățean sau reprezentanții legali ai acestuia, pe de altă parte, activitatea de relații cu publicul se caracterizează prin următoarele trăsături:

- activitatea de relații cu publicul este o funcție a managementului administrativ: informațiile obținute prin intermediul acestei activități se regăsesc în conținutul deciziei administrative;

- activitatea de relații cu publicul se realizează printr-o categorie specială de persoane – funcționarul public;

- întreaga activitate de relații cu publicul are la bază dreptul de petiționare a cetățenilor, instituțiilor și organizațiilor existente în societate;

- relațiile cu publicul reprezintă o activitate conștientă și se desfășoară într-un cadru legal, asigurat prin Constituție, legi și alte dispozițiuni legale;

- participanții la procesul de relații cu publicul – funcționarii publici și cetățenii – sunt sub protecția legii, în ce privește exercitarea drepturilor, libertăților și îndatoririlor;

- produsele activității de relații cu publicul îl constituie serviciul public destinat satisfacerii unui interes general, colectiv sau general; etc.

Clasificarea relațiilor cu publicul.

Ca funcție a managementului administrativ relațiile cu publicul se clasifică în: **relații cu publicul interne și relații ce publicul externe.**

Relațiile cu publicul interne - sunt acele acțiuni și activități care au la bază drepturile și obligațiile funcționarului public și a altor categorii de personal de a se adresa factorilor de decizie ai instituțiilor publice din care fac parte, precum și, autorităților publice cărora se subordonează, atât în legătură cu problemele de natură profesională, în probleme ce vizează drepturile, libertăților și îndatoririlor lor fundamentale, dar și, în cele ce țin de viața socială a acestora.

Relațiile cu publicul externe – sunt acele acțiuni și activități inițiate și desfășurate de către instituțiile și autoritățile publice în scopul satisfacerii anumitor nevoi sau interese individuale sau colective, generale, locale, zonale sau la nivel național.

Cetățenii sau reprezentanții acestora, organizațiile sau instituțiile se adresează autorităților și instituțiilor publice pentru:

- solicitarea efectuării unui serviciu public;
- solicitarea pentru repunerea într-un drept sau într-un interes legitim vătămat de către o instituție sau autoritate publică printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal al unei cereri;
- reclamarea unui abuz săvârșit de către o autoritate publică sau un funcționar public;
- sesizarea modului defectuos în care s-a soluționat o petiție;
- sesizarea privitoare la calitatea și cantitatea nesatisfăcătoare a serviciului public destinat cetățenilor și comunităților;
- sesizarea abaterilor săvârșite de către personalul instituției publice de la statutul și codul deontologic profesional;
- sesizarea de către cetățeni a autorităților publice că sunt reținuți sau oprți în exercitarea unor drepturi și îndatorii cetățenești de către funcționarii publici pe timpul îndeplinirii atribuțiilor de serviciu de către aceștia;
- propuneri privitoare la soluționarea unor interese generale, la buna organizare și funcționare a unor servicii, departamente, instituții și autorități publice etc.;

Principiile ce stau la baza activității de relații cu publicul.

Experiența dobândită de către autoritățile și instituțiile publice în ce privește activitatea de relații cu publicul a dus la formularea unor principii.

Principiile formulate se constituie în instrumente prin care se materializează **principiul fundamental al relațiilor cu publicul**, și anume: **cetățenii și organizațiile constituite legal au dreptul de a se adresa autorităților publice prin petiții.**

Aceste principii sunt:

- cetățenii beneficiază de drepturile și libertățile consacrate prin Constituție și prin alte legi și au obligațiile prevăzute de acestea;
- cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări;
- legea dispune numai pentru viitor, ea nu are un efect retroactiv;

- orice persoană se poate adresa autorităților și instituțiilor publice pentru apărarea drepturilor, a libertăților și a intereselor sale legitime;

- libertatea individuală și siguranța persoanei sunt inviolabile;

- autoritățile publice respectă și ocrotește viața intimă, familială și privată a persoanei fizice;

- libertatea de exprimare, a gândurilor, a opiniilor sau credințelor, prin viu grai, prin scris, sau prin alte mijloace de comunicare în public sunt inviolabile;

- dreptul persoanei de a avea acces la orice informație de interes public nu poate fi îngrădit.

Autoritățile publice, potrivit competențelor ce le revin, sunt obligate să asigure informarea corectă a cetățenilor asupra treburilor publice și asupra problemelor de interes personal;

- exercitarea cu bună credință a drepturilor și obligațiilor de către cetățeni, precum și, a autorităților și funcționarilor publici în soluționarea petițiilor;

- competența materială și funcțională a autorităților publice în soluționarea petițiilor; atunci când o petiție depășește competența materială și funcțională a autorității publice care a primit-o, aceasta este obligată să trimită, într-un termen scurt, autorității în a cărei competențe se înscrie petiția respectivă; se interzice autorităților sau funcționarilor publici să primească sau să intervină pentru a rezolva acele petiții ce nu cad în competența lor;

- operativitate în soluționarea petițiilor; autoritățile publice sunt obligate să soluționeze petițiile ce cad în competența lor în termenele legale, care nu pot fi depășite decât în situații deosebite, anunțând în prealabil pe petent;

-răspunderea de natură materială, disciplinară, civilă sau penală a autorităților și funcționarilor publici pentru modul cum au verificat și soluționat petițiile primite de la cetățeni;

- repararea pagubei atunci când un cetățean a fost vătămat într-un drept al său de către o autoritate sau funcționar public;

- este interzis unei autorități publice sau unui funcționar public care face obiectul unei petiții (reclamații, sesizări) să verifice și să rezolve reclamația (sesizarea) îndreptată împotriva aceștia.

Metode și tehnici de realizare a activității de relații cu publicul.

Activitatea de relații cu publicul în cadrul instituțiilor publice se desfășoară printr-o serie de activități cu caracter general dar și specifice, pe baza unor strategii.

Strategia activității de relații cu publicul constă în definirea obiectivelor și a mijloacelor specifice pe care autoritatea sau instituția publică vrea și poate să le realizeze prin eșalonarea lor în timp.

Autoritățile și instituțiile publice în realizarea relațiilor cu publicul folosesc următoarele tipuri de strategii:

- *strategiile de autoritate (de putere)*, prin care urmăresc afirmarea autorității sau a instituției publice în domeniile ei de competență tradiționale cât și în cele noi dobândite în contextul dinamicii și modificării elementelor din sistemul social;

- *strategiile de eficiență*, prin care se urmăresc să amelioreze eficacitatea diferitelor elemente structurale ale autorităților sau instituțiilor publice precum și a elementului uman ce le compun;

- *strategiile de încredere*, prin care urmăresc să creeze un dialog real și constructiv cu cetățenii, cu organizații și instituții publice și private.

Metodele și tehnicile prin care autoritățile și instituțiile publice desfășoară activității de relații cu publicul fac parte din categoria generală de tehnici și metode de comunicare, și anume: *generale* (audiențe, întâlniri cu diferite categorii de cetățeni, legătura cu mijloacele de informare în masă, scrisori adresate unor categorii de cetățeni etc.) și *tehnici audio-vizuale* (comunicate înregistrate pe suport audio și video, filmul de prezentare, fotografii, spoturi publicitare, etc.).

Temeiul legal al activității de relații cu publicul.

Imperativul legalității activității de relații cu publicul se află în temeiul constituțional al statului de drept.

Astfel, Constituția României în art. 47, stipulează dreptul la petiționare, care poate fi exercitat fie individual, de către cetățean, fie de către un grup de cetățeni, fie de către organizații legal constituite.

Corelativ dreptului de petiționare, articolul prevede obligația autorităților publice de a examina și răspunde la petiții în termenele și în condițiile stabilite prin **Legea nr. 544 din 2001 privind liberul acces la informațiile de interes public**, în care la art. 7 al.1, se arată: *„Autoritățile și instituțiile publice au obligația să răspundă în scris la solicitarea de informații de interes public în termen de 10 zile sau, după caz, în cel mult 30 de zile de la înregistrarea solicitării, în funcție de dificultatea, complexitatea, volumul lucrărilor, documentare și de urgența solicitării. În cazul în care durata necesară pentru identificarea și difuzarea informației solicitate depășește 10 zile, răspunsul va fi comunicat solicitantului în maximum 30 de zile, cu condiția înștiințării acestuia în scris despre acest fapt în termen de 10 zile”.*

Totodată, reglementările privind activitatea de petiționare trebuie să cuprindă detalii privind, în principal:

- organizarea primirii petițiilor;
- regulile examinării și rezolvării petițiilor;
- controlul acestei activități;
- răspunderea ce revin autorităților și funcționarilor publici pentru încălcarea termenelor de soluționare a petițiilor sau încălcarea dispozițiilor legale.

Asigurarea relațiilor cu publicul.

Relațiile cu publicul sunt asigurate de către servicii specialitate, subordonate conducătorului instituției publice și pot fi întâlnite sub diverse titulaturi: birou de informații, serviciul de informare publică, serviciul informații și relații publice etc.

Indiferent de titulatura folosită aceste compartimente îndeplinesc sarcinile stabilite, înscrise în legislația privind realizarea dreptului de petiționare, cât și cele ce sunt stabilite în cadrul instituției, în funcție de specificul acesteia.

În general, serviciul de relații cu publicul mare în principal, următoarele sarcini:

- asigură primirea și înregistrarea tuturor petițiilor adresate autorităților sau instituțiilor publice respective;
- îndrumă petițiile către compartimentele de specialitate indicând termenul;

- urmărește circuitul parcurs de către petiții în cadrul instituției;
- trimite petițiile greșit adresate, în termen legal (5 zile) de la luarea acestora în evidență, autorităților sau instituțiilor publice competente și anunțarea petiționarilor despre aceasta;
- urmărește soluționarea și redactarea în termen a răspunsurilor la petiții;
- asigură organizarea și buna desfășurare a audiențelor;
- expediază răspunsurile la petițiile adresate autorității sau instituției publice respective; - - clasează petițiile anonime sau a celor în care nu sunt trecute datele de identificare a petentului;
- arhivează petițiile și răspunsurile la acestea;
- prezintă periodic informări conducerii instituției publice cu privire la: tipurile și natura solicitărilor, frecvența acestora, domeniile de interes ale petiționarilor, circuitul parcurs de către petiții în cadrul instituției, modul de soluționare, reacții ale solicitanților cu privire la conținutul răspunsurilor formulate etc. ;
- asigură accesul publicului la informațiile de interes public și a celor furnizate din oficiu; ș.a.

Administrația publică depinde în mare măsură de calitatea legăturii cu cetățeanul și comunitatea, precum și, de modul cum comunicăm cu aceștia.

Bibliografie.

- 1) *** Constituția României, 2003
- 2) *** Legea nr.215 din 2001 a administrației publice locale, în Monitorul Oficial al României, nr.204 din 23.04.2001
- 3) *** Legea nr. 544 din 12. 10.2001, în Monitorul Oficial al României, nr.663 din 23.10.2001.
- 4) *** Legea privind Codul de conduită a funcționarilor publici, în Monitorul Oficial al României, nr.157 din23.02.2004.
- 5) *** Legea nr. 188 din 1999 privind statutul funcționarilor publici, în Monitorul Oficial al României, nr.251 din22.03.2004.
- 6) Parlăghi p. Anton, *Dicționar de administrație publică*, Editura Economică, 2000.
- 7) Șerb Stancu, *Relații publice și comunicarea*, Editura Teora, 2001.
- 8) Vedinaș Virginia, *Statutul funcționarului public*, Biblioteca Juridică Nemira, București, 1998.
- 9) Zemor Pierre, *Comunicarea publică*, Iași, Institutul European, 2003.

COMMUNICATION MANNERS IN THE PUBLIC ADMINISTRATION: RELATIONS WITH THE PUBLIC

Professor, Ph.D. ARON LIVIU DEAC
„Athenaeum” University Bucharest

Abstract: The relations with the public are an intrinsic component of the human communication. They refer both to the organizations (in the wide sense of the word), and to the individuals, when they act as public persons or as representatives of some organizations.

In the public administration, the activity concerning the relations with the public plays an important role in achieving the strategies and objectives of public policies. The way they are reached aims to keep and develop some attitudes of mutual understanding between public authorities and communities members it also aims to ensure a climate that is favorable to draw up letters in a conciliatory manner.

Even by its nature, the public administration depends, in a great measure, on communication: communication within the hierarchic levels of the public administration; on the same level; between administration and social executive element; between administration and public authority; with the social environment, generally speaking; within administrative structures to be communicated to the public, generally speaking, and their target-segments. On the other hand, the administration will benefit, from the external environment, of the necessary information.

In this context, the communication must be understood as a process by which information, instructions, ideas and feelings are transmitted from one individual to another, and from one group to another. The communication has a very large polysemantic field. It is a part of the reflection, but of the action, too, being a social connector. It is essentially defined as being *a transfer of sense and meaning of a certain message transmitted to the other person and it depends on the way the transmitted message is perceived.*

An administrative document means the involvement of a large number of clerks, everybody of them being specialized in a certain branch and depending on the others, because the final product is the direct result of the joint efforts of different participants in achieving that final goal.

Thus, the communication is essential in coordination adequately and effectively the activities characterized by such kind of

connections; those coordination processes need to become materialized by building some communication channels, able to transmit ideas, knowledge and exigencies. If we desire the aimed objectives become real, the public management must ensure that the decisions are transmitted to all the hierarchic levels.

The communication, as a process that focuses the public management actions, is important because of the quality of existence of relations within a certain administrative structure. The qualitative dimension focuses on maintaining an understanding mutual attitude, establishment and development of a motivated climate and insuring the solving of demands and dissatisfaction states in a kind manner.

The development of an adequate social policy, establishment and maintenance of a transparent climate are, in a great measure, determined by the importance given to the communication process.

It is more and more important - both to the public administration, and to its “clients”, politic authority, contributors, citizens, groups of interests – to develop some communication channels to the foreign people. In this context, **the relations with the public** have an important role.

What are the relations with the public?

The citizens apply to the public authorities and institutions, in order to solve some problems related to the well-being of the community, their private and social life. In fact,

the citizens and the representatives of the social groups, organizations, institutions or communities apply to the public authorities for demanding a public service or for highlighting some abuses done by public persons, authorities and institutions, against rights and fundamental liberties and duties of citizen.

The citizen liberties and rights are **universal and indivisible**. The universal character of citizen rights and liberties refers both to the contents of the rights and to their owners. As regards the first aspect, the universal character expresses the citizen vocation to benefit of all the right and liberties, under the legal circumstances from every country. The second aspect highlights that the universal character expresses the idea that all the citizens of a country can fully enjoy those rights and liberties.

Making entirely valuable the rights, liberties and duties depends on every citizen, on his capacities and efforts under the conditions offered by the constitutional order. The Constitution offers both chances and means and guaranties necessary for citizens to make them valuable.

Among lots of means the rights, liberties and duties are made valuable, the Constitution offers also the opportunity of drawing up the **petition**. It represents the written or spoken demand which a private or a legal entity addresses to an authority belonging to the public authority, in order to solve a personal or a collective interest.

The petition is the way by which the citizen exercise his right of petition, stipulated by the Constitution of Romania, Paragraph II, Chapter II, Article 47, that provides that: (1) *The citizens have the right to address to the public authorities by petitions, drawn up only in the name of the signatory person*, and that (2) *The legally established organizations have the right to draw up petitions only in the name of the groups they represent*.

Every petition must be signed only in the own name or in that of the group, represented by a legally established authority, in order to have a legal protection. Beyond the legal character, the Constitution text also ensures a moral nature to the petition.

The right of petition belongs to the category of **rights – guarantees**, being a

general legal guarantee for the other rights and liberties.

The Constitution provides the wide meaning of the word, which includes: the **demand, the complaint, the denunciation, the intimation**. These are not some newly created words, but practical ways of making petitions. They are different, one from another, by contents.

As a rule, every petition must comprise, besides its contents, the identification data of the person who made it, and his original signature.

One can do both a written petition, and a spoken, direct one. The direct manner a person get in touch with a public authority, in order to exercise his right of petition is called **audience**. In fact, that represents the direct way the citizen talks to the manager of a public institution, which is guaranteed by the right of opinion and of information, stipulated by the Constitution.

In order to define the relations with the public, it is necessary to know the contents of the following notions:

- **Deliberated**: the activity of relations with the public is a deliberated one
- **Citizen**: the fact of being a native or naturalized member of a state and of enjoying all the political rights, privileges and protection provided by the laws of that state
- **Community**: a social group having as a basis the cohesion among its members, owed to their common expectations and interests. Generally speaking, we understand all the inhabitants of a human settlement (village, district, town or city), sharing the same beliefs, rules, values and ideas about life.
- **Petition**: the way the citizens, organized groups, organizations, institutions address to an authority or governmental institution (or of a private type) in order to demand or to achieve a personal or a common interest.
- **Public administration**: the science and the art of public management. A sum of activities that allow meeting a social requirement (public services etc.) and the public order. All the institutions insuring the fulfillment of the state functions, on the basis of Constitution stipulations. It is, also, the system of the central and local

administration authorities by which the executive power is achieved.

- **Public service:** the activities the Government representatives are obliged to do for the interest of the governed people in the state; the activity of a general interest which is done by a private person who has the characteristics of the political power, under the control of a public institution or authority
- **Public institution:** an administrative structure meant to meet a public interest in a certain field or level of the society
- **Public authority:** general name given to the institution that exercise their legal authority in order to achieve the specific function: legal, executive or justice. It is mirrored in the reports among the governing persons and those who are subject of the governing acts and between a public institution and citizens.
- **Public clerk:** a private person, working within a public institution and who exercises, temporarily or permanently, anyway, irrespective of the way he was invested a duty, in the benefit of the institution where he is an employee, or in the benefit of another private persons (citizens), or public/private institutions.
- **Communication in a double sense:** the relations with the public require a communication in two directions – from the citizen to the public institution/authority and from the public authority to the citizen. This is a process that must not be run only within some time limits, but permanently.
- **The management function:** relations with the public represent a constituent part of the decision-making process, up to the highest level of the public institution management. The words help us to understand the main characteristics of the relations with the public and to define them.

The relations with the public represent a practical activity, of an organized type, achieved by the public authorities and institutions, by which it is done a direct contact with the citizens, with their public and with public or private authorities and institutions, in the aim of accomplishing a public service.

The relations with the public.
Characteristics.

As a way of achieving the communication between public authorities and institutions, on the one hand, and between the citizen and his legal representatives, on the other hand, the activity regarding the relations with the public has the following characteristics:

- it is a function of the administrative management: the information got by this activity belong to the contents of the administrative decision;
- the whole activity of relations with the public has as a basis the right of petition of the citizens, institutions and organizations from the society;
- the relations with the public represent a conscious activity and it is run in a legal frame, ensured by the Constitution, law and another legal stipulations;
- the participants in the process of the relations with the public (the public clerks and the citizens) are protected by the law, as regards exercising their rights, liberties and duties;
- the product of the activity of relations with the public is represented by the public service, meant to meet a general or a common interest etc.

Categories of relations with the public

As a function of the administrative management, the relations with the public are of two types: inner relations with the public and external relations with the public.

Inner relations with the public – are those activities having as a basis the rights and obligations of the public clerk and of the another categories of personnel to address to the decision-making elements of the public institutions whom belong to, and to the public authorities they are subordinated to, regarding the professional issues, the ones aiming to their fundamental rights, liberties and duties, but also regarding the ones belonging to their social life.

External relations with the public – are those activities and actions initiated and

developed by public institutions and authorities, in the purpose of meeting certain individual or common necessities or interests (or of general, local, regional or national type).

The citizens or their representatives, organizations or institutions address to the public institutions or authorities, in order to solve the following elements:

- requirement for a public service;
- demand to gain again a lost right or a legal interest, damaged by an public institution or authority by an administrative document or by not solving, within a legal limit of time, a demand;
- denunciation of an abuse, done by a public authority or clerk;
- intimation of a wrong way a petition was solved;
- intimation regarding the unsatisfactory quality or quantity of the public service meant to citizens and communities;
- intimation in case the personnel of the public institution infringes the professional behaviour code;
- intimation, by the citizens, of public authorities, in case they are restricted or stopped in exercising their citizen rights or duties by the public clerks, during the time they accomplish their service duties;
- proposals regarding achievement of general interests, for a good working and organization of some services, departments, public institutions and authorities etc.

Basic principles of the relations with the public

The expertise got by public institutions and authorities regarding the relations with the public led to the definition of some principles.

Those principles are some instruments that materialize the fundamental principle of the relations with the public, as follows: **the citizens and the organizations that are legally established have the right to address to the public authorities by petitions.**

There are the principles:

- the citizens benefit of the rights and liberties stipulated by the Constitution and by another laws, having the obligations provided by those;

- the citizens are situated on equal positions as regards the law and the public authorities, without privileges and discrimination;
- every person may address to the public institutions and authorities in order to protect his rights, liberties and legal interests;
- individual freedom and personal safety are unbreakable;
- public authorities obey and take care of individual, private, family life of the private entity;
- freedom of expression, thoughts, opinions, beliefs, in writing or orally or by another ways of public communication are unbreakable;
- the right of person of access to every information of public interest can not be restricted. The public authorities, according to their duties, are obliged to ensure the correct information to the citizens, on public affairs and on issues of personal interest;
- a correct exercise of rights and duties of the citizens and of the public authorities and clerks when they solve the petitions;
- material and functional skills of the public authorities in solving petitions; when a petition can not be solved by those skills, the public authority has to send, in a short time, to another competent authority, that petition; it is forbidden to the public authorities or clerks to be involved in solving those petitions that are not under their responsibility;
- effectiveness in solving petitions; the public authorities have to solve petitions that are under their responsibility in the legal limit of time, that can not be exceeded (except for special situations, when they priorly notice the person who made the petition);
- responsibility of material, disciplinary, civil or legal nature of the authorities and public clerks, for the way they checked and solved the petitions received from citizens;
- recovery of damages when a citizen lost an own right by a public authority or clerk;
- it is forbidden to a public authority and clerk that is subject to a petition (denunciation, intimation), to check and to solve the denunciation or the intimation against them.

Methods and techniques of achieving the activity of relations with the public.

The activity of the relations with the public within public institutions are achieved by a series of activities having a general character but a specific one, on the basis of some strategies.

The strategy of the relations with the public consist of defining the objectives and specific means which the public authority or institution wants and can achieve by doing them step by step.

The public authorities and institutions, when achieve the relations with the public, use the following types of strategies:

- strategies of authority (of power), by which they aim to affirm their public authority or institution in their traditional fields of specialization and in those newly got, in the context of the dynamic and change of the element from the social context;
- strategies of efficiency, by which they aim to make a better effectiveness of the different structural elements of the public authorities or institutions, and of the human element that belongs to them;
- strategies of trust, by which they aim to establish a real and effective dialogue with the citizens, with public and private organizations and institutions.

The methods and the techniques by which the public authorities and institutions develop activities of relations with the public belong to the general category of methods and techniques of communication, as follows: general (audiences, meeting with different categories of citizens, connection with the mass-media, letters addressed to some categories of citizens etc.) and audio-visual techniques (press issues recorded on audio and video disks, presentation film, photos, advertisement films etc.).

Legal basis of the relations with the public

The demand of the legal character of the relations with the public is in the basis of the constitutional character of the state of law.

Thus, the Constitution of Romania, in Article 47, stipulates the right of petition, that

can be exercised both individual, by the citizen, by a group of citizens, and by organization established on legal basis.

Connected to the right of petition, the above mentioned article provide the obligation of public authorities to examine and answer the petitions within the deadlines and under the established conditions, stipulated by the Law number 544 of 2001 on the free access to information of public interest; there, in Article 7, Paragraph 1, there is stipulated: *the public authorities and institutions have the obligation to answer in writing the demand for public interest, within 10 days or, depending on the situation, in no more than 30 days from the demand recording, taking into account the difficult nature, complexity, volume of works, documentary and emergency of the demand. In case the necessary duration of identification and issue the requested information takes more than 10 days, the answer will be delivered to the person who asked for it, within a limit of maximum 30 days, under the condition of noticing him about the fact, in a time limit of 10 days.*

At the same time, the regulations on drawing up petitions must contain some details, regarding:

- organization of receiving petitions,
- rules of examination and solving petitions
- control of this activity
- responsibility of public authorities and clerks in case of breaking the deadlines for solving them or for breaking the legal provisions.

Insuring the relations with the public

The relations with the public are provided by special services, subordinated to the manager of the public institution and they can be differently called: information office, public information service, information and public relation service etc.

Irrespective of their name, they have the established duties, provided both by the laws regarding the right of petition and by those set up within the institution, according to its specific field.

The office for relations with the public has the main duties:

- ensures receiving and recording of all the petitions addressed to the public institutions
- guides the petitions to the special sectors, indicating the solving deadline
- watches the way done by the petitions within the institution
- in case of a wrong address, it guides the petitions, in a legal limit of time (5 days), from their recording, to the competent / right public authorities or institutions and noticing the person who made the petition
- watches to solve and to draw up the answers of the petitions
- ensures the organization and the good-working of the audiences
- sends the answers of the petitions addressed to the public authorities and institutions
- records the petitions that are not signed and also those that do not contain identification data of the citizen who wrote the petition
- places to the archive the petitions and the written answers to the petitions
- presents to the managers of the public institution the types and the nature of the demands, their frequency, the fields of interest of the petitions, the way made by the petitions, how were they solved, reactions of the demanders as regards the answers of the petitions etc.
- ensures the access of the public to the information of public interest and to those provided automatically etc.

The public administration mostly depends on the quality of the connection with the citizen and with the community, and on the way it communicates with them.

Bibliography

- 1) Constitution of Romania, 2003
- 2) Law number 188 of 1999 on the status of public clerks, published in the Official Gazette of Romania, number 251 of the 22nd of March 2004
- 3) Law number 215 of 2001 on local public administration, published in the Official Gazette of Romania, number 204, of the 23rd of April 2001
- 4) Law number 544 of the 12th of October 2001 on the free access to the information of public interest, published in the Official Gazette of Romania, number 663 of the 23rd of October 2001
- 5) Law on the Code regarding Public Clerk Behaviour, published in the Official Gazette of Romania, number 157 of the 23rd of February 2004
- 6) Parlăgi P. Anton, Dictionary of Public Administration, Economic Publishing House, 2000
- 7) Stancu Serb, Public Relations and Community, Teora Publishing House, 2001
- 8) Verginia Verdinas, The Status of the Public Clerk, Nemira Legal Library, Bucharest, 1998.

ANALIZA PERTINENTEI COMPARATIEI INTRE CONTRACTUL OPTIONAL BURSIER SI CONTRACTUL DE ASIGURARE

Prof.univ.dr. SERGHEI MARGULESCU
Universitatea Nicolae Titulescu

Abstract: Se poate intalni destul de frecvent, atat in literatura de specialitate, cat si in limbajul specialistilor din domeniul pietelor bursiere, atunci cand se doreste explicitarea naturii contractului optional, referirea la contractul de asigurare din oferta societatilor de asigurari. Aceasta comparatie se face din punctul de vedere al faptului ca atat cumparatorul optiunii cat si asiguratul au posibilitatea transferarii unui risc catre o alta persoana, platind in acest scop o prima. Ne propunem aici ca pe baza unei analize comparative a celor doua tipuri de contracte, sa vedem cat de pertinenta este aceasta comparatie, dar si ce alte similitudini sau diferentieri pot fi remarcate.

1. Natura contractului

- a) Contractul optional (CO) este o tranzactie bilaterala al carei principiu este jocul cu suma nula. Acesta realizeaza o simetrie patrimoniala in care castigul uneia dintre partile contractante este pierderea celeilalte si invers.
- b) Contractul de asigurare (CA) este o tranzactie bilaterala in contextul unui joc de ajutor mutual cu foarte multi participanti, organizat de o societate de asigurari.

Concluzie: Ambele contracte sunt strategii de joc, dar principiul jocului este diferit. Totodata, spre deosebire de CO, CA este viabil doar in conditiile unei participari numeroase la joc, ceea ce in cazul CO nu este o conditie. Pe piata OTC optiunile sunt bilaterale si nenegociabile. Faptul ca pe pietele bursiere optiunile sunt negociabile si numarul participantilor la tranzactii este considerabil nu afecteaza viabilitatea contractului, ci doar lichiditatea acestuia.

2. Implicarea organizatorilor

- a) In cazul optiunilor bursiere (O) organizatorul jocului este institutia bursiera. Functia ei este in esenta manageriala, desi creaza aparenta de contraparte la tranzactii prin garantiile tranzactionale pe care le ofera.
- b) Societatea de asigurare este deopotriva si manager al jocului si parte contractanta responsabila nemijlocit de obligatiile asumate.

Concluzie: Atat bursele de optiuni cat si societatile de asigurari pot falimenta din organizarea defectuoasa a jocului. Bursele nu sunt in esenta parti contractante, in schimb

societatile de asigurari raspund direct pentru obligatiile contractuale asumate.

3. Obiectivul cumparatorului optiunii/politei de asigurare

- a) Obiectivele cumparatorului optiunii pot fi speculatia, optimizarea investitionala sau hedgingul.
- b) In cazul politei de asigurare(PA) obiectivul cumparatorului este unul singur, respectiv acoperirea unei pierderi probabilistic posibile la o categorie de active la care are un interes asigurabil.

Concluzie: CO ofera o gama mai variata de posibilitati comparativ cu PA. Comparatia trebuie continuata doar cu optiunile utilizate in scop de hedging. Comparatia se poate totusi extinde si spre componenta investitionala, daca ne raportam la asihurarile de tip unit-linked cu specific investitional.

4. Atitudinea fata de risc

- a) Desi fata de tranzactiile cu contracte futures atitudinea fata de risc a cumparatorului de optiuni este mai conservatoare, ea ramane in esenta speculativa, chiar daca vorbim de strategii de hedging.
- b) CA sunt lipsite complet de elemente speculative, fiind esentialmente contracte de cedare a riscului.

Concluzie: Daca transferul riscului este singurul obiectiv al CA, CO chiar si in varianta utilizarii lui impotriva riscului de pret, implica asumarea unei atitudini speculative in contextul unor pietele volatile.

5. Marimea acoperirii riscului

- a) Optiunile ofera o acoperire in principiu nelimitata deoarece castigul produs de

optiune se coreleaza cu impactul negativ asupra activului expus riscului de o maniera proportionala.

- b) La PA marimea acoperirii se coreleaza deasemenea cu expunerea la risc dar se limiteaza prin suma asigurata. Functiile de principiile de despagubire practicate de asigurator, se pot face urmatoarele observatii:
- aplicarea principiului raspunderii proportionale poate fi echivalata unui hedging imperfect realizat cu optiuni, in speta un underhedging.
 - aplicarea principiului primului risc poate echivala cu un hedging perfect, dar limitat la suma asigurata acceptata de asigurator.
 - aplicarea principiului raspunderii limitate este ambivalent deoarece in varianta cu fransiza atinsa echivaleaza cu un hedging perfect iar in varianta cu fransiza deductibila echivaleaza cu underhedgingul. Costurile reflecta si ele acest aspect in sensul ca prima de asigurare la contractele cu fransiza deductibila este mai redusa decat la cele cu fransiza simpla, dupa cum si comisionul aferent unei tranzactii antirisc de volum mai mic este inferior celei de acoperire integrala.

Concluzie: Marimea acoperirii de risc se coreleaza cu costul de o maniera similara in cazul celor doua contracte, remarcandu-se in special plaja de variatie mai mare in cazul optiunilor.

6. Semnificatia primei

- a) In cazul CO prima optiunii este echivalenta cu valoarea de piata a optiunii, fiind o variabila multifactoriala ce reflecta in esenta sansa unui castig speculativ pana la maturitatea acesteia.
- b) La CA prima de asigurare neta este cea care poate fi comparata cu prima optiunii prin aceea ca si ea reflecta sansa "castigului" pentru asigurat: o prima mai mare reflecta un risc mai mare si o probabilitate crescuta de dezdaunare.

Concluzie: Atat prima optiunii cat si prima neta de asigurare reflecta sansa castigului, ceea ce difera fiind acceptiunea de castig.

7. Valoarea de piata a contractului

a) Optiunile au o valoare de piata ce este modelata de factori precum:

- pretul de exercitare al optiunii
- pretul activului de referinta dat de cotaia lui bursiera
- volatilitatea pretului activului de referinta al optiunii
- timpul ramas pana la maturitatea optiunii
- dobanda pietei

b) Putem sa regasim astfel de factori de influenta si in cazul CA:

- pretul de exercitare al optiunii poate fi asimilat sumei asigurate. Asa cum pretul de exercitare al optiunii poate fi selectat de cumparator din sirul preturilor de exercitare oferite de bursa, la fel si suma asigurata este convenita de asigurat cu asiguratorul. Spre deosebire de optiuni unde pretul de exercitare nu poate fi modificat pe durata de viata a optiunii, la CA exista situatii in care suma asigurata se modifica (de exemplu prin optiunea de indexare la rata inflatiei sau ca urmare a platii daunei).
- pretul activului poate fi asimilat cu valoarea de piata a bunului asigurat
- volatilitatea se asociaza cu variatia pretului bunului asigurat dar si cu volatilitatea producerii catastrofelor naturale sau tehnice, sau a riscului de deces odata cu inaintarea in varsta.
- timpul ramas pana la scadenta contractului:

Valoarea intrinseca a optiunii poate fi asimilata in cazul asigurarilor non-viata cu valoarea posibila a despagubirii, iar in asigurarile de viata cu suma asigurata la deces, suma asigurata la supravietuire sau valoarea de rascumparare a politei.

Valoarea timp a optiunii poate fi asimilata in cazul CA cu aprecierile subiective ale asiguratilor ce rezulta din procesele de hazard moral sau de selectie adversa.

Daca valoarea intrinseca a celor doua contracte influenteaza in acelasi sens valoarea de piata a acestora, nu acelasi lucru se poate spune despre valoarea timp. Valoarea timp a optiunilor scade spre maturitate, dar valoarea timp a politelor de viata ce prezinta valoare de rascumparare creste in timp (atat efectiv, prin majorarea valorii de rascumparare, cat si subiectiv, in contextul degradarii starii de sanatate a asiguratului).

- modificarea dobanzilor in piata influenteaza si pretul politelor de asigurare prin elementele structurale ale suplimentului de prima ce se adauga primei nete. Totodata si valoarea in sine a asigurarii este modificata prin actualizarea unor elemente de despagubire sau prin majorarea/reducerea ratei garantate a dobanzii in politele de viata.

Concluzie: Se poate remarca un fond comun de factori de influenta a pretului de piata al celor doua tipuri de contracte, cu toate ca impactul lor poate fi diferit. Se poate deduce empiric si ca nonlinearitatea dependentei pretului optiunii de pretu activului suport in cazul optiunilor se regaseste si la CA(daca luam in considerare ansamblul factorilor de corectie a primelor tarificare).

8. Constituirea garantiilor

- a) In mecanismul bursier al CO vanzatorul optiunii, adica partea care suporta o doza mai mare de risc, este obligat sa depuna marja(garantia) stabilita prin calcul probabilistic de catre bursa.
- b) In cazul CA asiguratorul constituie rezerve tehnice si matematice.

Concluzie: In ambele contracte partea ce-si asuma riscul este obligata prin reglementari

legale sa constituie garantiile corespunzatoare prevenirii situatiilor de insolventa.

9. Lichiditate

- a) Exista optiuni fara lichiditate pe piata OTC si optiuni lichide pe bursa.
- b) Majoritatea CA sunt fara lichiditate, nefiind tranzactionabile pe durata lor de valabilitate, dar exista lichiditate pentru politala de asigurare ce pot fi rascumparate dupa doi ani de la debutul lor.

Concluzie: Lichiditatea este specifica optiunilor bursiere, dar nu este o caracteristica a CA.

10. Risc contractual

La ambele contracte, in cazul falimentului contrapartii, riscul se rezuma la pierderea primelor platite. Acest risc este functie de ratingul asiguratorului, ratingul emitentului de optiuni pe piata OTC, respectiv de ratingul institutiei bursiere. Un risc contractual mai mare este prezent in asigurarile de viata datorita duratei lungi a acestor asigurari si a sumelor mult mai consistente ce se acumuleaza in contul asiguratului. Acest risc este insa diminuat prin reglementarea procedurilor de lichidare si reorganizare, redistribuirea portofoliului de asigurari si recurgerea la fondul de garantare.

TEN POINTS OF COMPARISON BETWEEN THE EXCHANGE TRADED OPTION AND THE INSURANCE POLICY

Ph.D.SERGHEI MARGULESCU
Universitatea Nicolae Titulescu

Abstract: It is not a rare thing to find, both in dedicated literature and in explanations offered by specialists of exchange markets when it comes to pointing out, very briefly, the nature of the option contract, references to the insurance policy. This comparison is sustained by the fact that both the buyer of the option and the insured person are able to transfer a certain kind of risk to another contracting party in exchange for a premium. We intend here to see, based on a brief comparison of the two types of contracts, what similarities can be found between them.

1. *The nature of contracts*

- a) An option is a two-sided transaction based on the principles of the zero sum game. It generates a wealth symmetry in which the gain/loss of one party is the loss/gain of the other.
- b) The insurance contract is a two-sided transaction within a mutual help game with a large number of players, a game organized by an insurance company.

Conclusion: Both contracts are game strategies, but the guiding principles of these games are not identical. We have to be also aware of the fact that insurance depends on a numerous participation in the game, which is not an issue in the case of options.

Options traded in the OTC markets are non-negotiable. The fact that the exchange traded options are negotiable and the number of traders is impressive must not induce in our mind that the fulfillment of the option contract becomes questionable in the case of a low participation in the game.

2. *Organizers involvement*

- a) The organizer of the options trading game is the exchange itself. The main task of the options exchange is however the management of this game, although it shows the appearance of a counterparty for all transactions performed here, due to the trading guarantees offered.
- b) The insurance company acts both as the manager of the game and as a contracting party. In this last capacity, it assumes direct liability of the contractual demands.

Conclusion: Both options exchanges and insurance companies are managers of a specific game and a bad management can show them the bitterness of failure. However, exchanges are not in fact contracting parties, while

insurance companies assume direct contractual obligations.

3. *The reason of buying the contract*

- a) The option buyer's aim can be speculation, arbitrage or hedging, and these goals can be achieved through an impressive range of strategies.
- b) The insurance buyer's aim is, in the case of property insurance, solely the hedging of a probable loss of the value of those assets in which he has an insurable interest.

Conclusion: Options offer a richer variety of approaches than insurance policies. The comparison has to be continued that for exclusively with options as hedging vehicles. An extension can be made to the investment area only when we bring into discussion the unit-linked life insurance policies.

4. *Risk approach.*

- a) Although the risk approach of the option buyer is more conservative than that implied in futures trading, it remains essentially speculative, even when we talk about hedging strategies.
- b) Insurance contracts are essentially free of speculative issues, their aim being essentially the transfer of risk.

Conclusion: While the transfer of risk is the only scope of the insurance contract, options imply, even in the case of hedging the price risk, the assumption of a speculative behavior in volatile markets.

5. *The extent of coverage*

- a) Options offer technically unlimited hedging opportunities because the profits gained in options market depend on price evolution and will balance proportionally the losses encountered by the asset at risk.
- b) In the case of insurance, the extent of coverage is also, more or less, matching

the risk exposure, but a limit is set through the insured value. Taking into account the principles of claims payment, we can also say that:

- i. the implementation of the proportional liability principle can be seen as the equivalent of an under hedging performed through options
- ii. the implementation of the first risk principle can be seen as the equivalent of a perfect hedging, but limited to the insured sum
- iii. the implementation of the limited liability principle is similar to a perfect hedging in the case of the simple insured person's liability, and to an under hedging in the contract with a deductible insured person's liability. The costs reflect also this aspect: the insurance premium for the contracts with a deductible insured person's liability is lower than for the contracts with simple insured person's liability, in the same way in which the fee for a lower volume option hedging is less than the fee for a hundred per cent hedging.

Conclusion: The extent of coverage is reflected in the costs of transactions in a similar way in options and insurance contracts, but the range of coverage is larger for options.

6. *The essence of premiums*

- a) The option premium is the equivalent of the market value of the option which, in a form of a multi-factor variable, reflects essentially the accepted cost of the chance of a speculative gain before the maturity of the contract.
- b) For an insurance contract, the net premium is the one which has to be compared with the option premium through the fact that it also reflects the cost of the chance of a "gain" for the insured party. A higher premium reflects a higher risk and a higher probability of being paid for damages.

Conclusion: Both the option premium and the net insurance premium reflect the cost of the chance of a gain with a difference in respect of the meaning of that gain.

7. *The market value of the contract.*

- a) Options have a market value which is shaped by factors like the following:
 - the exercise price of the option

- the current futures price of the underlying item
- the expected volatility in the price of the item underlying the option
- the time that remains before the option expires
- the prevailing level of interest rates

b) At a closer look we can depict such factors of influence in respect of insurance policies as well. For instance:

- the exercise price of the option can be assimilated to the insured sum. Nearly in the same way in which the exercise price can be selected by the option buyer from a range of exercise prices offered in the exchange ring, the insurance sum can be agreed upon between the insured and the insurer. However, unlike the exercise price of the option, which cannot be altered during the lifetime of the option, there are cases when the insured sum changes or can be changed, as for example after the claims payment (in non-life insurance) or based on the option of the inflation rate adjustment (in life insurance).
- the price of the underlying item can be assimilated to the market value of the insured item
- volatility is associated with price changes of the insured item and also with the volatility of the natural or technical catastrophes or the volatility of the risk of death in association with age and other factors
- the time remaining before the contract expires is connected to the value of the option through its intrinsic and time values.

The intrinsic value of the option can be assimilated, in the case of non-life insurance, with the probable value of a damage claim, and in life insurance, with the death insured sum, the survival insured sum or the buy-back value of the policy.

The time value of the option can be assimilated, in the case of insurance contracts, with the subjective valuations of the insured persons regarding the value of insurance for each of them in response to such processes as the moral hazard or the adverse selection.

The intrinsic value of the two contracts influences in the same direction the market value of these contracts, but not the same thing can be said about the time value. The time value of options decreases to maturity, while the time

value of life insurance policies with buy-back value increases in time (both by the increase of the buy-back value and subjectively, in the context of a decreasing health of the insured person).

- changes in market interest rates affect the insurance price through the structural items of the additional premium which is added to the net premium. In the same time, the value itself of the insurance is altered through the updating of some items of the claims payments or through the increase/decrease of the guaranteed interest rate in life insurance policies.

Conclusion: We can notice that there is a number of factors that influence simultaneously the prices of the two kinds of contracts, even if their impact is not alike. We can also empirically notice that the non-linear relation between the option price and the price of the underlying item can be observed also in the case of insurance contracts, when we take into account the correction factors which alter the standard premiums.

8. *Margin requirements*

- a) In the exchange mechanism of option trading, the seller of the option, which is, by all means, encountering a higher dose of risk, is expected to deposit the margin at the level established by the clearing house of the exchange.
- b) In insurance business the insurance company has to create and maintain technical and mathematical reserves.

Conclusion: For both contracts there is a liability for the party who takes the risk to create the required guarantees meant to prevent cases of insolvency.

9. *Liquidity*

- a) There are non-liquid options in the OTC market and liquid options in the options exchanges.
- b) Most insurance contracts are non-liquid during their lifetime, but there is liquidity for the life insurance policies which can be

bought back after two years from their issuance.

Conclusion: Liquidity is a feature of exchange traded options, but not a feature of insurance contracts.

10. *Contractual risk*

In both contracts the bankruptcy of the counterparty means the loss of the premiums paid. This risk depends on the rating of the insurance company, the rating of the option writer in the OTC market or the rating of the option exchange market.

A greater contractual risk is associated with life insurance due to the life span of the insurance and to the far greater sums accumulated in the clients account. This risk is however diminished by the regulatory procedures regarding liquidation and reorganization, portfolio reassignment and recourse to the guarantee fund.

We have brought here into discussion two of the most widespread types of contracts and found that there are a few characteristics which seem to bring these contracts closer than expected at the first glance.

However would these contracts be similar enough, they would have been in competition in markets worldwide, while we do not observe such a competition or any sizable effect of substitution in the use of these contracts.

We can see also that insurance is a kind of game understood quite well even in poor countries, while options are located in more developed countries. This is associated with the nature of the game and options, which are in essence of a speculative nature, are mostly associated with financial transactions. Options are tools of financial engineering and due to the complexity of strategies that can be implemented, options leave far behind the insurance policies.

Beyond any comparison, options and insurance policies address different needs and will continue to generate markets that will never compete with one another.

ACCOUNTING AND AUDITING STANDARDS AND PRACTICES IN EGYPT

Report on the observance of standards and codes (ROSC)

Part II

Dr. AHMED HASSAN FARGHALY

Dean of faculty of commerce

Cairo University

Abstract: This report was based on a review of accounting and auditing standards and practices in Egypt. It forms part of the World Bank and the International Monetary Fund (IMF) joint initiative on Reports on the Observance of Standards and Codes (ROSC). The review process involved an assessment of accounting and auditing standards as designed and as practiced, and analysis of effectiveness of the mechanism for ensuring compliance with formal standards.

The report highlights the need for an institutional frame work that underpins accounting and auditing practices—setting up standard-setting arrangements for full adoption of international accounting and auditing standards, with particular focus on development and dissemination of practical implementation guidelines; strengthening enforcement mechanisms; upgrading professional education and training, including implementation of international best practice on auditor qualification examinations; and establishing an efficient and effective regulatory framework for practicing auditors.

Key words: accounting standards, auditing standards, auditor

JEL Classification: M41, M42.

I. ACCOUNTING STANDARDS AS DESIGNED AND AS PRACTICED

1. The Government and the profession have taken significant steps to close the gap between Egyptian Accounting Standards and International Accounting Standards.

Except for lease accounting, Egyptian Accounting Standards were developed in conformity with the IAS. The legal requirements concerning leases do not recognize finance leases and the application of accounting treatments required under the relevant international standard. Ministerial Decree 503/1997 mandates the use of IAS in the absence of Egyptian Accounting Standards, but actual accounting practice is hampered in this regard by inadequate knowledge of current pronouncements of the International Accounting Standards Board and lack of appropriate implementation guidelines. Although formal accounting standards have significantly improved during the past five years, actual accounting practice needs to be improved for ensuring sound financial reporting in compliance with the established accounting and reporting standards.

2. **Weak enforcement mechanisms permit gaps between official accounting standards and actual practices.** The lack of practical implementation guidelines on requirements under both Egyptian and

international accounting standards contributes to the divergence with actual practice. The review of 2001 financial statements of 30 top-listed companies—in addition to interviews with experienced corporate accountants, practicing auditors, finance executives, investment analysts, academics, and regulators—revealed information about some divergences, including the following:

- **Disclosures.** Some companies avoid full disclosure of information in the published financial statements, ignoring the disclosure requirements set by the applicable accounting standards.
- **Statement of changes in equity.** Contrary to the applicable standard, the financial statements of many companies do not include a statement of changes in equity.
- **Segment reporting.** Very few companies comply with all requirements on segment reporting. Where segment information is presented, there is a tendency to avoid disclosure of key information such as revenues and expenses of segments.
- **Related-party transactions.** Required disclosures are rarely fully provided. The financial statements of many companies that seem to have related parties, do not disclose information on either the existence of related parties or related-party transactions.

- **Impairment of assets.** Egyptian companies do not follow IAS requirements on undertaking impairment tests of tangible and intangible assets on the balance sheet date. In fact, many accountants and auditors in Egypt are not aware of the requirements on impairment tests and related accounting treatments.
- **Foreign currency exchange gains and losses.** Some companies do not adhere to the requirement that foreign currency exchange gains and losses arising from balance sheet date revaluations should be shown in the income statement. Some companies show currency exchange gains under a special account in the liability section of the balance sheet. Some companies capitalize the currency exchange losses as part of fixed assets, even if all the necessary conditions for such capitalization are not met.²¹
- **Inventory valuation.** Very few companies follow all the requirements related to measuring and disclosing inventory at the lower figure of either cost or market value. It is common practice to understate the figure for loss due to obsolete and slow-moving inventory.
- **Consolidated financial statements.** Many companies do not consolidate all the subsidiaries and special-purpose entities in accordance with the IAS requirements and related standard interpretation. During review of 30 sets of published financial statements, it was found that several companies that should have prepared consolidated financial statements failed to do so.
- **Assets pledged as securities.** In many cases it is a practice not to disclose in the financial statements, assets pledged for securing loans.
- **Leases.** All finance leases are treated as operating leases although this contradicts IAS; local standards allow this practice because it meets legal requirements regarding leasing.
- **Risk exposures and loan loss provisions.** Banks and other lending institutions usually do not present the analysis of risk exposures required under IAS in the financial statements. Inadequate loan loss provisions distort reported profits of financially troubled financial institutions.
- **Classifications of current assets and current liabilities.** Egyptian Accounting Standards require presentation of working capital calculations on the face of the balance sheet. To avoid the appearance of negative working capital, some companies resort to incorrect balance-sheet classification of current and noncurrent items.
- **Financial instruments.** The requirements in IAS32, *Financial Instruments: Disclosure and Presentation*, and IAS39, *Financial Instruments: Recognition and Measurement* are not fully observed in preparing the financial statements of corporations and financial institutions.
- **Timeliness of the financial statements.** Companies are required by law to present their annual financial statements within three months of the fiscal year-end. In addition, listed companies must present their financial statements 45 days after the end of each quarter. However, many companies fail to meet these requirements.
- **Distorted earnings per share and understated operating costs.** Company Law and Tax Law grant employees the right to receive extra financial benefits in the year when profit is distributed. Total benefits should not exceed whichever figure is lower—the ten percent of reported profit or annual employee salaries of the company. These payments to employees are not included in the income statement and are required to be shown as distribution of profit after calculation of company's net income. As a result, the earnings per share calculation based on a company's reported net income provides a distorted picture of earnings per share; also, the operating costs shown on the face of the income statement are too low.

²¹An actively traded company with significant foreign shareholding, which accounts for about 10 percent of the market capitalization of top 50 listed companies in the Cairo and Alexandria Stock Exchange, capitalized currency exchange losses in 2000 and 2001; the financial statements in each of these two years includes a disclosure note explaining that the capitalization decision was made because "Egyptian pound suffered a devaluation..." The note is silent about meeting some important conditions for capitalization provided in the IASB-issued standard interpretation of the relevant International Accounting Standard. In reality, at that time the Egyptian pound did not suffer severe devaluation, which is a prerequisite of capitalizing currency exchange losses. Moreover, it seems that the other conditions specified in the standard interpretation were not met.

- **Deferred tax.** In most cases financial statements fail to account for deferred tax. Most companies provide a disclosure note stating that due to the prevailing tax environment, the amount of deferred tax is not practical to measure.
- **Events after the balance sheet date.** Companies usually do not disclose information on events after the balance-sheet date. Noncompliance with the relevant Egyptian Accounting Standard can be found even in the case of many companies that present financial statements three to four months after the balance sheet date.

II. AUDITING STANDARDS AS DESIGNED AND AS PRACTICED

3. **According to the current mandatory requirements, virtually all International Standards on Auditing are applicable in Egypt.** Auditors are required to follow the six local ISA-based standards that relate to the presentation and format of an auditor's report, and any ISA that relate to other aspects of auditing. Since the ISA are not widely available and most of the audit practitioners do not have access to ISA-based audit practice manuals, knowledge deficiencies constrain most auditors from ensuring sound auditing practice. The degree of compliance with applicable auditing standards varies among large and small firms. Although large auditing firms generally have greater capability to provide quality services, compliance with the standards is not always ensured.

4. **Assessments and discussions revealed important concerns regarding the quality of audits of many large- and medium-size enterprises in the country.** Actual auditing practices were assessed through interviews by the ROSC team with a cross section of practicing auditors and representatives of regulatory bodies, and a facilitated discussion group with audit partners representing nine of the largest audit firms in Egypt. Auditors sometimes issue an audit "clean bill of health" report for clients even when there are serious and material issues that should be explained in the report. Under such circumstances, the auditors usually mention these serious and material issues in the long-form report submitted to management, suggesting steps to

overcome these problems in the future. Consequently, this practice distorts the picture for users of audited financial statements. Another important issue is the external auditor's concern that tax accounting often takes precedence over sound general-purpose financial reporting. To ensure favorable tax outcomes, the tax partner, the audit partner, and the client work together to select accounting treatments and prepare appropriate disclosures for reporting in the financial statements. This and other practices incompatible with International Federation of Accountants auditing standards and code of ethics must stop if the profession is to gain credibility.

5. **A gap exists between auditing standards and actual auditing practices.** At present, lack of understanding results in noncompliance or partial-compliance with auditing standards, which is a problem faced by many auditors who are not part of the international accounting firm networks. Following are some actions that would help to ensure compliance with ISA standards:

- Increasing attention to auditor independence;
- Sharing information among auditors who precede and succeed one another with the same client;
- Obtaining external confirmations regarding audited company's receivables, bank balances, and legal opinions;
- Complying with all requirements for audit quality control;
- Applying procedures to discover fraud and error that may result in material misstatements;
- Applying "professional skepticism";
- Applying audit procedures for related parties;
- Seeking evidence that corroborates management representations;
- Working to increase the profession's knowledge and understanding of ISA.

III. PERCEPTION OF THE QUALITY OF FINANCIAL REPORTING

6. **The investor community generally believes that information available in published financial statements is of low quality.** Interviews and discussions with financial analysts, investment advisors, and foreign and local bank representatives revealed serious concerns that weak enforcement

mechanisms facilitate noncompliance with established accounting requirements, and that in practice, internationally comparable auditing standards are inadequately applied. External users of corporate financial information generally believe financial reporting to be of low quality. Most external users indicated that they depend mainly on personal contacts in the company to gather information. Representatives of the investment community generally agree that audited financial statements are rarely reliable and free from material misstatement. In response to a question about the need for improving actual accounting practices in selected areas, most of the interviewees identified the following areas: related-party transactions, impairment of assets, pension accounting, segment reporting, and accounting for leases and financial instruments. All the interviewees strongly agreed that financial reporting would depend on implementation of a strong regulatory regime and effective enforcement mechanisms to ensure compliance.

IV. POLICY RECOMMENDATIONS

7. These policy recommendations are based on a review of accounting and auditing practices, and include valuable inputs from stakeholders interviewed by World Bank staff during the ROSC due diligence exercise. It is expected that these policy recommendations will be used as inputs for a country action plan for accountancy reform in Egypt. Specific recommendations are summarized below.

8. **Improve the statutory framework of accounting and auditing.** Take immediate steps to ensure that the legal and regulatory requirements on accounting, auditing, and financial reporting are intended to protect the public interest. This necessitates adoption of a new law taking into consideration the legislative and regulatory shortcomings highlighted in the report.

9. **Establish an accounting and auditing oversight body.** The government may consider establishing a “board” or a “high council” with responsibility for overseeing public interest activities of practicing auditors, quality of education and training of the professional accountants and auditors, and efficiency and effectiveness of the institutional framework in supporting high-quality financial reporting. The

oversight body should assess whether the auditing profession is appropriately serving the interests of users of audited financial statements and the general public. The oversight body should publish assessment reports revealing the problems and prospects of the auditing profession. Moreover, the body should advise professional organizations, educational institutions, and statutory regulators on actions to ensure that the education and training, monitoring and enforcement for accounting and auditing standards are consistent with international best practices. This body may consist of representatives of accounting and auditing stakeholders, including the Ministry of Finance, Ministry of Foreign Trade, Capital Market Authority, Central Bank of Egypt, Cairo and Alexandria Stock Exchange, commerce faculty/business school of the leading universities, preparers of financial statements (business community), Egyptian Society of Accountants, and Syndicate of Accountants. The Capital Market Authority has begun to collaborate with the government and other stakeholders and self-regulatory organizations to establish an Accounting and Auditing Oversight Body as mentioned in the draft Accounting Practice Law.

10. **Strengthen enforcement mechanisms.** High-quality financial reporting depends on enforcement. Merely adopting internationally accepted accounting and auditing standards cannot ensure improvements in corporate financial reporting. There are three important links in the enforcement chain, and each must be strengthened. First, company directors, who have legal responsibility for preparing and presenting financial statements, must ensure that the accounting staff properly apply accounting standards. Second, auditors must act independently to provide assurance that financial statements comply with the established standards and portray a true and fair view of an enterprise’s financial conditions and results of operations. And third, both self-regulatory organizations and statutory regulatory bodies must implement arrangements for efficient monitoring of regulatory compliance and consistently take action against violators.

11. **Improve monitoring and enforcement capacity of the Capital Market**

Authority and the Central Bank of Egypt. The Capital Market Authority should strengthen its capacity to conduct in-depth review of corporate financial statements to determine the extent of compliance with the standards—not only in appearance but also in substance. The Capital Market Authority should make arrangements for joint efforts with the Cairo and Alexandria Stock Exchange to review financial statements for monitoring and enforcement of established accounting and disclosure requirements. The Capital Market Law and related rules should be strengthened so that the Capital Market Authority has comprehensive power to impose administrative sanctions on the company, the directors, and the auditors—any parties responsible for violations. Similarly, the Central Bank of Egypt should implement a strong monitoring and enforcement mechanism.

12. Take preventive measures to improve the degree of compliance with accounting requirements. The Capital Market Authority should strengthen efforts for motivating the top management of listed companies to comply with the accounting and financial reporting standards. Through workshops, top management should be briefed on their responsibilities regarding compliance with standards, and related enforcement policies. The Capital Market Authority should present case studies demonstrating financial reporting strengths and weaknesses in the country. International developments on improving transparency of corporate financial reporting, new dimensions of regulatory regimes affecting accounting and auditing, and the role of transparent financial reporting in attracting both strategic and portfolio foreign investments could also be presented. Moreover, the Egyptian Society of Accountants and Auditors in collaboration with the Syndicate of Accountants should introduce an outreach program for financial executives and accounting staff of business enterprises to disseminate knowledge on current developments in accounting and financial reporting standards and practices. The Capital Market Authority, as a part of its initiative on strengthening corporate governance, has begun a program, including workshops for

encouraging compliance with the accounting and auditing standards²²

13. Establish a strong monitoring and enforcement mechanism for improving the quality of audit. Recently, Presidential Decree 323/2002 created a practitioners committee within the Syndicate to monitor audit quality and practices. However, the new Accounting Practice Law should include provisions specifically focused on a monitoring and enforcement mechanism for ensuring compliance with the applicable auditing standards and code of ethics, not only in appearance but also in substance. Arrangements should be considered for an “Auditing Practice Review Commission” under joint sponsorship of the Ministry of Finance, the Capital Market Authority, and the Central Bank of Egypt. Other regulatory bodies, including the regulator of the insurance industry, could collaborate. The governance structure of the Review Commission must be strong. The governing board of the Review Commission should have power to enforce actions against violators. The governing board should consist of eminent persons, such as senior academics, well-respected business leaders, retired judges and lawyers, retired accounting and auditing professionals, and well-respected retired civil servants. The active or retired professional accountants and auditors should not be majority members of the governing board. . The Review Commission’s main function would be to conduct independent practice review of auditors and audit firms. This body should have an efficient and effective mechanism for taking disciplinary actions on a transparent basis against those found responsible for noncompliance with auditing standards and code of professional ethics. Sanctions may include fines, penalties, and suspension or expulsion from the auditing profession.

14. Establish legal arrangements to issue accounting and auditing standards and implementation guidelines. The new Accounting Practice Law must address the Standard - setting arrangements. No dedicated expert groups exist with responsibility for planning, researching, and drafting accounting

²² Report on the Observance of Standards and Codes (ROSC) – Corporate Governance module issued on September 2001, <http://www.worldbank.org/ifa/Egyptrosc.pdf>.

and auditing standards; and issuing practical implementation guidelines for standardized application of these standards. The new law should provide guidance on setting up two expert groups—one for accounting standards and the other for auditing standards and an auditor code of ethics. If an existing organization is used as the secretariat of these expert groups, this point needs to be recognized in the new law. The expert accounting group should fully adopt the standards and standard interpretations issued by the International Accounting Standards Board—these should be applicable for all public interest companies (listed companies, banks and other financial institutions, and large companies as defined by certain thresholds). The expert accounting group should develop simplified financial reporting standards for the small- and medium-size enterprises. The expert auditing group should fully adopt the standards and code of ethics issued by the International Federation of Accountants. Both expert groups should update the standards and codes on a regular basis, keeping pace with the issuance of revised/new standards and codes by the international bodies. The main responsibility of these expert groups should be the development of practical implementation guidelines on the applicable standards. The new law, as agreed by all stakeholders, might include provisions requiring the standards and codes developed by the expert groups to be discussed and approved by the Permanent Committee for Standards of Accounting and Auditing, and to be issued by ministerial decrees.

15. Upgrade the licensing procedure. To become licensed as an auditor, an individual should meet minimum requirements based on IFAC standards. Also, arrangements for licensing audit firms should be developed on the basis of international best practice. The licensing of individual auditors should be changed in compliance with the IFAC guidelines—qualification examination based on the curriculum conforming to the IFAC guideline/standard on professional education, plus practical experience for at least three years

with an authorized training provider under the supervision of a licensed auditor. To qualify as an authorized training provider, an individual should be subject to regulation by an auditing services body that has sufficient capacity to expose the trainee-auditors to the practical aspects of all the applicable standards and codes. The authority that issues audit practice licenses should maintain a list—making periodic assessment updates—of the existing and potential authorized practical training providers. This matter has been addressed in the draft law.

16. Introduce continuing education requirements for the profession. Continuing education requirements, which will need monitoring and enforcing, should conform to the IFAC guidelines/standards. Training programs should enable practicing auditors and accountants to gain exposure to the practical application of International Accounting Standards, International Standards on Auditing, and IFAC-issued Code of Ethics for Professional Accountants. This matter can be addressed either within the new law or in regulations issued in accordance with provisions of the law.

17. Improve curriculum and teaching in accounting programs of universities and colleges. Review and update the accounting curriculum to incorporate international accounting and auditing standards and include practical-oriented teaching at the undergraduate level in higher educational institutions. The ethical dimensions of business management, corporate finance, accounting, and auditing should be taught with case studies in the undergraduate programs of business schools/commerce faculties. Attention should be given to increasing the critical thinking skills of student accountants. Training-the-trainers program would enhance the teaching capacity of higher educational institutions toward accounting and auditing with international components. Efforts should be made to link this issue with donor-funded projects on improving higher education.

ENVIRONMENTAL SECTOR PROGRAMME (ESP) IN EGYPT

SHAWKI SAID MOHAMED ALI
Professor of Accounting
Faculty of Management and Economics
Misr University for Science and Technology

Abstract: The Government of Egypt (GoE) and the Government of Denmark initiated in 2001 the Environmental Sector Programme (ESP) in Egypt. ESP is a six years' framework for a broad assistance to national endeavors within environmental management.

The overall objectives of ESP are to contribute to the efforts of the Egyptian government to achieve its environmental objectives with particular regard to improving environmental conditions, developing environmental management capacity of institutions, which can support communities in maintaining a cleaner and healthier environment and by providing framework for compliance with environmental regulations.

The coordinating Egyptian body is the Ministry of State for Environmental Affairs and its implementing agency the Egyptian Environmental Affairs Agency (EEAA).

The ESP goals can be summarized in implementing of the environmental management tools at the local level. Supporting EEAA' strategy for decentralization at regional levels of its services and functions. Conduct institutional support to two selected governorates (Beni Suef and Aswan).

Provide assistance to the Egyptian industry to improve compliance with environmental regulation through cleaner production. Provide technical assistance to the Shore Protection Agency (SPA) and the Ministry of Water Resources and Irrigation. Assist the Environmental Information and Monitoring Programme (EIMP) during the phasing out period.

In this paper, ESP will present the structure, and objectives of its components. They are Decentralized Environmental Management (DEM) component. The Communication in Environmental Management (CEM) component. The Environmental Management in Governorates (EMG) component. The Achieving Compliance with environmental regulation in Industry (ACI) component. Provide technical assistance to Shore Protection Agency (SPA) and the Environmental Information and Monitoring Programme (EIMP).

Key words: environment management, accounting.

JEL Classification: O13, Q28, Q50, M41.

The main objective for the ESP support as stated in the Programme Document is:

To contribute to the efforts of the Egyptian government to achieve its environmental objectives with particular regard to improving environmental conditions, developing environmental management capacity of institutions which can support communities in maintaining a cleaner and healthier environment and by providing frameworks for compliance with environmental regulations.

National policy and planning in Egypt is guided by a long-term development vision till Year 2022.

The main objectives of the vision concern economic improvements (debt reduction, income growth, deficit reduction), social welfare, and sustainable use of natural resources.

The Five-Year Plan for Socio-Economic Development 2002-2007 sets the course for continued efforts towards modernization and

integration in the global economy and forms the overall framework for the annual budget cycle. The Plan calls for upgrading social, judicial and security services and export promotion. Special attention is given to the social gender component, which seeks to guarantee women's effective participation in social and economic development.

The Plan includes the National Spatial Planning Strategy aiming at strengthening the relationship between central and local administration to achieve appropriate distribution of population and economic activities over the Egyptian territory. An industrial development strategy is promoted that includes environmental protection considerations throughout.

The Law for the Environment 4/1994 regulates the environmental policy for the Government of Egypt. The law was approved and put into force in 1994. It authorizes the Egyptian Environmental Affairs Agency

(EEAA) to regulate environmental management in the country, and outlines the areas to be regulated under the Law.

The EEAA management has formulated a vision of EEAA to include economic and social aspects in sustainable development, and to integrate the environmental dimension into national policy plans and programmes.

The five-year EEAA work plan (2002-2007) sets out the priorities of the MSEA and EEAA. The plan emphasizes capacity building, both in the EEAA and at the decentralized levels, awareness raising for all community levels, mobilizing NGOs and Community Development Associations (CDAs), finalizing establishment of the Regional Branch Offices (RBOs), support to Environmental Management Units (EMU) in the Governorate administrations. The use of economic instruments (financial mechanisms, incentive schemes) is a recent strategic development as is the promotion of cleaner production methods in industry.

The National Environmental Action Plan (NEAP) is the policy document representing the Egyptian agenda for environmental actions and should be the main environmental source document for the sector plans of line ministries. The financial implications of the NEAP's latest version (2002) are to be clarified before official adoption by the Cabinet of Ministers.

The NEAP should be supplemented through the development of Governorate Environmental Action Plans (GEAP), outlining actions to be taken at Governorate level. EEAA has established a GEAP. Implementation of the GEAPs, however, faces a number of difficulties, both in relation to financial constraints and technical capabilities in the Governorates.

A major issue in connection with the GEAPs is the mandate of the EMUs and their relationships to the RBOs. In this respect preparations for a decree has been made in cooperation between EEAA and the USAID financed programme EPPP. The decree has been discussed and negotiated among the stakeholders, but so far it has not passed the Cabinet of Ministers.

EEAA has accumulated considerable capacity in environmental management. However, some of the line-ministries still need

to implement guidelines and procedures to strengthen environmental management in their sectors.

The Governorates have authority under various laws to regulate environmental activities. They also share authority with EEAA, under Law 4, to regulate activities within their own boundaries.

Joint activities have been carried out to a greater or lesser extent across the Governorates depending in part upon the capacity of the Governorate. The formalization of relations in accordance with a decree, soon to be issued, will assist establishment of coherent cooperating structures.

Investments in the environment sector in Egypt during the last decade have been substantial, in particular through donor assistance. However, availability of funds from this source is decreasing.

The environment sector in Egypt may face financial constraints in the coming years. New financial instruments and partnerships will have to be created in order to facilitate continued development

of the sector, e.g. by focusing on private sector involvement to supplement public expenditure and donor assistance with private investments.

At the moment EEAA is working on assessment of the possibilities in order to formulate the necessary action plan.

PROGRESS OF DANIDA'S SUPPORT TO THE NATIONAL ELEMENT

Progress and Status

The progress and status can be summarized as follows:

The DEM Component has faced several challenges, as the decentralization action plan is only being formulated on the basis of the declared strategy for decentralization, and the CEM

Component is placed in the focal point for formulation of the decentralization policy.

To meet the challenges it was agreed to establish an EEAA DEM Task Force with participation of all internal stakeholders. The Task Force should develop the strategy and action plan for the decentralization process. The

CEO should approve the strategy and TOR for the Task Force in order to stimulate its work.

Simultaneously the development of a CDBA capacity building strategy was initiated in March 2003.

Monitoring and reporting system for the RBOs has been developed and implemented before the start of the DEM Component. It is functioning in accordance with plans.

Strategy and action plan for GC&F RBO developed in accordance with plan.

Work with second RBO planned to start up by the end of 2003 in accordance with the implementation plan.

Most of the planned activities of *the ACI Component* are progressing according to plan.

The implementation of EMS in the enterprises is progressing well.

Dissemination of knowledge about EMS is being planned and several workshops have taken place. However, the coordination with the CEM component must be enhanced.

A strategy workshop concerning financial support from other sources as well as promotion of CP in the industrial sectors, facilitated by the ECO with FEI management, Danish Experts, selected donors will take place in May/June 2003.

The CSC has approved a draft concept for development of a strategy for mainstreaming poverty and gender into component activities (based on a PSU input).

The EMG Component has faced difficulties as the work of the component covers the

Governorates in Benu Suf and Aswan as well as the GEAP Unit in EEAA. A major restructuring of the working modalities has taken place after the Technical Review in March 2003. Furthermore, the Component Management has been strengthened with a local coordinator.

Strengthening of the EMUs' capacity for planning and ambient environmental monitoring has been initiated by preparing an environmental profile for the two Governorates.

Discussions held with CEM component towards cooperation on awareness raising and Communication Activities. However, a more active input from CEM Component is needed.

Concerning the GEAP process the local initiatives and work is progressing. However, the integration of the support and coordination with the NEAP should be enhanced further.

Local Environmental Committees have been established in both Governorates (40 in Aswan and 38 in Beni Suef).

Six demonstration projects have been approved and started. The release of funds from EPF is now working after some starting difficulties.

By the end of 2002 *the CEM Component* presented a very ambitious work plan. Only a few of the activities of the work plan, however, have been implemented, mainly due to various ad hoc activities.

It should be appreciated that the planning of communication activities is challenging, as immediate needs inevitably will show up. However, the objectives of the component are put very concrete in the component description, and immediate needs should not postpone the implementation of the objectives, e.g. the production of media packages.

The component has been involved in the formulation of an internal communication strategy in EEAA, and the ESP communication strategy is by the CEM Component and the PSU being coordinated with the overall EEAA strategy.

A discussion between the PSU and the CEM CM has resulted in a CEM plan for approaching the other components in order to support the components in the dissemination of results.

Activities that should be given priority are the staffing in the EMUs, and the establishment of an environmental database in EEAA.

The phasing out of Danida's input to *the EIMP* is progressing according to plan.

However, the issue of an upgrading of the IT system has been raised by the EIMP Management.

The ESP Management would recommend the upgrading being financed through the reserve funds of the EIMP account.

According to the plan the EIMP activities are being integrated in the relevant departments of EEAA during the coming year.

ACTIVITIES AND APPROACH

The DEM Component has developed a proposal for an EEAA DEM Task Force to develop a strategy and action plan for DEM has been made.

The development of a CDBA capacity building strategy was initiated in March 2003.

Five staff members have passed two English training courses at British Council.

A strategy and action plan for GC&F RBO developed in accordance with plan. Training needs assessment of GC&F RBO is in process.

The work with a second RBO is planned to start up by the end of 2003, in accordance with implementation plan.

In the *ACI Component*, seminars for industry have been conducted in 6th October City, Aswan, Greater Cairo (Shobra El Khema) and Alexandria. These meetings with the purpose of introducing

ECO to the industry have been attended by representatives from 180 enterprises.

ECO staff training in Denmark focuses on practical implementation of CP in Danish industry illustrated by factory visits, and a short course in presentation techniques, team building and negotiation skills.

The monitoring practice in industry has been initiated in connection with the pre-assessment process in the industry and will continue in the implementation phase.

A draft business plan for ECO including a financial strategy is ready to be presented for and discussed with FEI management.

A contact has been established to the relevant chambers. Direct contact to industry has started with the seminars in 6th October City, Greater Cairo, Aswan and Alexandria and the subsequent factory visits in these areas. Screening visits have been done in 104 enterprises.

A large number of CP options have been identified for further processing during the coming implementation phase. Some companies did, however, initiate implementation on their own. Due to different obstacles the process has been delayed and started in April 2003. The delay will be caught up with.

In the *EMG Component* number of issues have been solved, to improve the efficiency. However, the activities are delayed for various reasons:

The selection of a local company was delayed. Local specialists are now increasingly being utilized.

Interviews of candidates for the two positions as Long -term Consultants were delayed, and the last position (the GEAP Consultant in Beni Suef) was taken up only on the 8th of March 2003. The

GEAP process is now in progress in Aswan, and was launched in Beni Suef in April 2003.

The Component Adviser (CA) had not spent 33% of his working days in each of the governorates as originally agreed upon. To meet the requirements for more consultant input a full-time local senior consultant has been employed as an additional support since the 1st of February 2003.

However, the advantage of this arrangement has not yet fully materialized, due to the fact of him being engaged in complicated logistic issues as procedures for e.g. cars, equipment, permits etc.

The input and assignments of short-term international consultants have until recently not been transparent. A description of the necessary procedures has now been approved by the SC as a new Section of the EMG Component's *Procedures Manual*.

Until now, few of the EMU staff has been directly engaged in Component activities, but the GEAP process commenced in Aswan in January 2003, and in Beni Suef in early April. In addition, it has recently been possible to start on the implementation of projects.

Now the GEAP process is in progress, and funds are available for implementation of the proposed projects.

High Environmental Committees and Local Environmental Committees are now formed by decree in both governorates. The HECs and ECs will play an important role in the preparation of the

GEAPs, and in the identification of problems, proposing projects and in monitoring the environment in general.

The CEM Component has started Training of staff. A detailed TNA of the CDECA staff has been carried out. One staff member participates in the Danida Fellowship programme in spring/summer

2003. Initial pre-departure training has taken place during the reporting period. Training in desktop started in April 2003. Since staffing and activities in the EMUs have been delayed, it was premature to include the EMUs in the first phase of defining TNA. Identification of EMU's TNA will follow later this year.

To identify the national EEAA communication needs, the CEM has developed a comprehensive questionnaire. All EEAA managers have participated in the survey and valuable information has been collected to identify the communication needs of EEAA. The questionnaire focused on external as well as internal communication needs. ToR and concept for an EEAA Newsletter has been prepared.

On the basis of the results of the questionnaire and to further identify the EEAA communication need a workshop for all EEAA managers was arranged. In the process of planning the workshop several managers have been addressed and a strong cooperation with the EEAA planning unit has been established. This specific workshop is the first of a series a workshop aimed at different target groups e.g. NGO's, Gender groups, Politicians, Educational centers etc. A group of EEA senior officials, external experts and CEM staff has been established to proceed with the process on developing the EEAA communication strategy.

The identification of ESP communication needs is only in a starting phase due to the fact that several of the other ESP components are in process of defining their communication needs.

However, the CEM CM will play an active role in this process.

Concerning awareness raising a pilot study on the environmental awareness of selected students from two Cairo Universities has been initiated.

Four media packages identified and draft ToR developed. Launching of these packages are expected to start mid-autumn 2003. ToR for

a series of 26 radio programs has been developed.

An overall list of decision makers in EEAA/EMUs has been prepared as a part of the internal questionnaire survey in EEAA. The activity was followed up during an EEAA workshop.

Concerning the identification of EEAA priorities in two governorates, and for other ESP components several preliminary ideas e.g. on how to cooperate with the NGOs, according to the priorities of the EEAA has been identified during meetings, questionnaires and during the communication workshop in beginning of March 03. However more should be done in the future and as the EMU are getting staffed adequately and the draft decree is adopted this will be initiated. As a next step in the following reporting period, the CEM international consultant will work on this issue esp. regarding the EMU's of Aswan and Beni Suef.

A database with environmental information targeted at NGOs is in a preparatory phase.

The *ESP Management (PSU)* has strengthened the coordination and cooperation among the components by regular joint meetings with CMs.

The work with establishment of monitoring indicators has started. The PSU has prepared a draft TOR and a local consultant has been contracted to finalize the TOR and prepare the action plan, including the basic special studies.

ACCOUNTING AND MANAGEMENT OF ESP

The accounting and management of ESP is done through the Ministry of State for Environmental Affairs with direct cooperation with Royal Danish Embassy.

When the ESP was started on 2001 there was a component was initiated to support KIMA factory (Fertilizer and Ferrosilicon Plant in Aswan). This component was aiming for designing and preparation of the activities at KIMA on pollution prevention and control to ensure that KIMA will meet the environmental standards set by the Government of Egypt.

CONCLUSIONS

The aim of the ESP is to contribute to the efforts of the Egyptian government to achieve its environmental objectives with particular regard to improving environmental conditions, developing environmental management capacity of institutions, which can support communities in maintaining a cleaner and healthier environment and by providing frameworks for compliance with environmental regulations.

ESP is supporting the environmental policy framework for the environmental sector in the following:

- Implementation of Law 4/94 for the protection of the environment.
- Support to institutional capacity building in the EEAA, its RBOs and EMUs in 26 governorates.
- Support to sustainable environmental management systems.

REFERENCES

- 1) Sector Programme Support, Danish Support to Environmental Sector (Egypt) documents Danish Ministry of Foreign Affairs (DANIDA), March 2000.
- 2) Joint Annual Sector Review (JASR) report, April 2003.